

Glazbena svakodnevnica Pule 1965.-1970. u ogledalu dnevnog tiska

---

Marin, Laura

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:501960>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-22**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
MUZIČKA AKADEMIJA U PULI
ODSJEK STUDIJA GLAZBENE PEDAGOGIJE

LAURA MARIN

GLAZBENA SVAKODNEVICA PULE 1965. - 1970. U OGLEDALU DNEVNOG TISKA

Diplomski rad

Pula, 2023. godine

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
MUZIČKA AKADEMIJA U PULI
ODSJEK STUDIJA GLAZBENE PEDAGOGIJE

LAURA MARIN

GLAZBENA SVAKODNEVICA PULE 1965. - 1970. U OGLEDALU DNEVNOG TISKA

Diplomski rad

JMBAG: 0303077311, redovita studentica

Studijski smjer: Glazbena pedagogija

Predmet: Povijest hrvatske glazbe 2

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Znanost o umjetnosti

Znanstvena grana: Muzikologija i etnomuzikologija

Mentor: prof. dr. Lada Duraković

Pula, srpanj 2023. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana _____, kandidatkinja za magistricu _____, ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljeni način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

_____

U Puli, _____

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj Diplomski rad pod nazivom

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

_____

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. HRVATSKA U ŠEZDESETIMA: SOCIOKULTURNA SKICA.....	2
3. PULA U DRUGOJ POLOVICI 1960-IH.....	5
3. 1. OPĆA OBILJEŽJA	5
3.2. KULTURNI ŽIVOT PULE U ŠEZDESETIMA	8
4. GLAZBENA SVAKODNEVICA PULE U DNEVNOM TISKU	13
4.1. GLAZBENO OBRAZOVANJE	13
4.2. KONCERTI KLASIČNE GLAZBE.....	21
4. 3. OPERNE SEZONE U ARENI.....	30
4. 4. RAD KUD-OVA I KONCERTI TRADICIJSKE GLAZBE	32
4. 4. 1. KUD „MATKO BRAJŠA RAŠAN“	32
4. 4. 2. KUD „LINO MARIANI“	33
4. 4. 3. OKUD „ISTRA“	34
4. 4. 4. FOLKLORNO DRUŠTVO „MATE BALOTA“	37
4. 5. SIMFONIJSKI I GRADSKI ORKESTAR.....	37
4. 6. PULSKI SKLADATELJI.....	39
4. 7. RAD ORKESTRA JNA	41
4. 8. POPULARNA GLAZBA.....	42
4. 9. RAZNO	45
5. ZAKLJUČAK	47
6. LITERATURA.....	51
7. SAŽETAK.....	65

1. UVOD

Odabrala sam ovu temu diplomskog rada kako bih bolje upoznala prošlost Pule. Odlučila sam proučiti glazbenu svakodnevicu druge polovine šezdesetih godina prošloga stoljeća, razdoblja koje je dosad vrlo malo istraženo.

U tom su periodu izlazila dva dnevna lista, „Glas Istre“ i „La Voce del Popolo“ na talijanskome jeziku. Moj se rad temelji na informacijama pronađenim isključivo u „Glasu Istre“, jer talijanski jezik ne govorim. Stoga se izraz „dnevni tisak“ u ovome radu, uvijek odnosi na „Glas Istre“. Da bi čitateljima bilo lakše pratiti izvore iz kojih sam crpila informacije, u literaturi se navode redosljedom pojavljivanja u tekstu. S obzirom na to da količina članaka koje sam obradila uvelike nadilazi opseg predviđen za diplomski rad te da ne postoje studije o glazbenoj svakodnevici Pule u to vrijeme, događanja sam samo navodila, bilježeći uz osnovne informacije i zanimljive pojedinosti vezane uz izvođače, recepciju i sl.

Uvodni dio, sociokulturna skica, s posebnim naglaskom na sve što se događalo u kulturi u Puli u tom razdoblju, je opsežan. Razlog tomu je što sam se htjela što bolje upoznati sa pozadinom u kojoj se odvijao glazbeni život Pule te napraviti rezime, neophodan za bolje razumijevanje teme kojom sam se bavila. Središnji dio ovog diplomskog rada nije presjek svih glazbenih događanja druge polovice 1960-ih, već samo onih koje je dnevni tisak pratio. Naglasit ću i da članke nisu uvijek pisali novinari koji su bili glazbeno obrazovani pa se tome mogu pripisati i neki eventualni krivi navodi. S obzirom da je arhivska građa gotovo svih glazbenih institucija uništena ili zagubljena, ovaj pregled događanja bi mogao poslužiti kao temelj za daljnja istraživanja.

2. HRVATSKA U ŠEZDESETIMA: SOCIOKULTURNA SKICA

Zahvaljujući poratnoj modernizaciji i povjerenju u moć znanosti i tehnologije, razdoblje od kraja Drugoga svjetskog rata do početka 70-ih godina, smatra se u političkom i kulturološkom smislu jednim od najdinamičnijih razdoblja novije svjetske povijesti, kojem dugujemo razvoj modernog urbanog (post)industrijskog društva druge polovice 20. stoljeća (Kolešnik, 2012). U to vrijeme, u ekonomskom su smislu urbanizacija i modernizacija i Hrvatsku i Jugoslaviju od pretežito ruralne, preobrazile u srednje razvijenu i relativno industrijaliziranu zemlju. Šezdesete su donijele promjene i u društvenopolitičkom životu – partijska je stega djelomično popustila, a promjene političke klime očitovale su se i većom komunikacijom sa Zapadom te sveukupnim osuvremenjivanem društvenih i kulturnih trendova (Batović, 2018).

Otvaranje prema Zapadu rezultiralo je snažnom modernizacijom kulture svakodnevice, posebice među mlađim naraštajima, rođenim u ratnim i poratnim godinama. Zajednički nazivnik promjenama u svakodnevici šezdesetih bio je posvemašnji razvoj potrošačke kulture (Patterson 2011; Grandits i Sundhaussen 2013, prema Duda 2018). Na potrošnju je u tom desetljeću utjecala u velikoj mjeri i zarada koju je ostvarivao sve veći broj radnika na privremenom radu u inozemstvu. Ti, tzv. „gasterbajteri“, u razvijenijim su zemljama upoznavali čari zapadne potrošačke kulture te su u našu zemlju donosili nove navike i nove, u nas dotad nepoznate proizvode, te su svojom deviznom zaradom utjecali na rast obiteljskog životnog standarda. Potrošnju su svojom pojavom 1969. olakšale i prve Diners kartice (Duda, 2018).

Poboljšanjem životnog standarda povećavala se i želja za potrošnjom. Radnici su često radili prekovremeno pa su stoga i više zarađivali. Tu dodatnu zaradu najčešće su trošili na nabavu novih kućanskih aparata, kupovinu automobila ili na putovanje i odmor. Kako bi si omogućili kupovinu različitih proizvoda, podizali su i kredite (Duda 2005).

Jedan od glavnih hrvatskih „prozora prema zapadu“ bila je Italija, sa svojom trgovačkom „mekom“, Trstom. U tršćanskim je trgovinama vladala opća pomama, tamo se odlazilo po traperice i drugu pomodnu odjeću i obuću, Barbie lutke i druge igračke za kojima su čeznuli najmlađi, kvalitetnu hranu koja se nije mogla pronaći u domaćim

prodavaonicama. Nakon cjelodnevnog stresnog shoppinga i suočavanja sa strogim graničnim kontrolama, slijedilo je hvaljenje kupljenom robom (Duda, 2018). Uz potrošačko ludilo, šezdesete su i godine u kojima se pojavljuje novi pogled na turizam. Razvija se turistička industrija, odlazak na godišnji odmor postaje radničko pravo te dio životnog standarda (Duda, 2018). Zahvaljujući sustavu socijalnoga turizma, koji je u to vrijeme prolazio kroz više promjena te doživljavao je uspone i padove, milijunima građana Jugoslavije bilo je omogućeno da po prvi put uopće nekamo otputuju na godišnji odmor, a mnogima iz unutrašnjosti zemlje da po prvi put zaplivaју u Jadranskom moru. Masovni odlazak na odmor bio je sveeuropski simbol blagostanja 1950-ih i 1960-ih (Duda, 2018).

Organizacija uspješnog turizma bio je zamašnjak za različite aspekte proizvodnje. Kragujevačka je „Zastava“ 1964. godine započela sa serijskom proizvodnjom „Fiće“, kojeg su si mogli priuštiti i ljudi s nešto manjom platežnom moći. Na ulicama je bilo sve više automobila, pojavila se potreba za boljim prometnicama, gradile su se benzinske postaje, restorani... Sredinom 1960-ih cijene stanarina, kruha, mlijeka, ugljena i električne energije porasle su 30%, a rasla je i inflacija. Ekonomski je 1967. godina, koja je slijedila opće popuštanje u političkome životu, bila jedna od najneuspješnijih. Zbog pada cijena sirovina, tržišta na koja je SFRJ računala, bila su u nepovoljnoj situaciji te nisu više bila u mogućnosti kupovati jugoslavensku robu kao do tada. Novine su objavljivale sve više reportaža iz zapadnih prijestolnica, ali se u njima ojačala i razina rasprava i polemika. Sukobi starih i mladih političara, zagovornika centralizacije i liberalnijeg pristupa upravi, gospodarstvu i ulozi Partije, stvarali su trajni pritisak na socijalističku tržišnu ekonomiju (Jakovina, 2012).

Ubrzano kolanje ljudi, ideja i informacija povećalo je i potaknulo kulturnu razmjenu s inozemstvom i početkom 60-ih pretvorilo Zagreb, ali i neke druge gradove, u dinamične lokacije na kulturnoj karti Europe. Eksperimentalni oblici rada u likovnoj umjetnosti, izravni kontakti između domaćih i inozemnih umjetnika/kustosa, neortodoksni načini umjetničkoga ponašanja i izvaninstitucionalni oblici umjetničkoga djelovanja, od sredine 60-ih godina nisu više bili novost na domaćoj likovnoj sceni (Kolešnik, 2012). Šezdesete su bile godine pune živosti i u filmskoj umjetnosti. Osim crtića i jugo-vesterna, snimali su

se i spektakli i koprodukcije, ali i filmovi "crnoga vala" (Jakovina, 2012). Otvorena je mogućnost da novine pišu slobodnije, intelektualci su se okupljali u Društvu književnika te Matici hrvatskoj, studenti također utemeljuju svoja udruženja (Jakovina, 2012). Od 1966. godine zamjetno je općenito snažnije djelovanje kulturnih i znanstvenih institucija, časopisa i novina u cijeloj Hrvatskoj. Pri tome se svakako isticala Matica hrvatska, koja je u tom razdoblju izdavala devet časopisa i publicirala pet zbornika, potom JAZU te Društvo književnika Hrvatske (Batović, 2018).

I u glazbeni su život šezdesete donijele brojne pozitivne promjene. Te su godine obilježene festivalima (Zagrebački, Splitski i Opatijski festival) te afirmacijom suvremene umjetničke glazbe (Muzički biennale Zagreb 1963., Jugoslavenska muzička tribina u Opatiji 1964.). Muzički biennale u šezdesetim i sedamdesetim godinama bio je festival na kojemu se okupljala svjetska suvremena glazbena scena, što je ostavilo važan i trajan trag u svim područjima umjetnosti. Bijenalska scena postala je mjestom impresivnih izvedbi i praižvedbi. Programe su činila povijesno važna i intrigantno aktualna djela (Midžić, 2018). Na Biennale su dolazili svi najeminentniji skladatelji i izvođači tog vremena, poput Igora Stravinskog, Benjamina Brittena i Dmitrija Šostakoviča.

To je bilo i vrijeme uzleta popularne kulture, velikog utjecaja televizije, rastuće diskografije, dolaska američkog rock and rolla te utjecaja talijanskog festivala „Sanremo“. Prevladavajući je bio glazbeni spoj mediteranskog belcanta i festivalskog zvuka, s velikim profesionalnim plesnim orkestrima, dirigentima i skladateljima, ali i „Kaubojskim orkestrom“ Nikice Kalogjere, s mješavinom različitih ritmova i melodija. Rastuća rasprostranjenost televizijskog programa koja je omogućila distribuciju različitih glazbenih praksi, pospješila je dojam da smo blizu zapadnog svijeta i na glazbenom tržištu (Horvat, 2018). Produkcija domaće zabavne glazbe se sredinom 60-ih godina razvila u dovoljnoj mjeri da zadovolji potrebe tržišta, što je omogućilo stvaranje prvih jugoslavenskih zvijezda zabavne glazbe, koje su zbog svoje popularnosti i stečene slave uspjevale snimati vlastite ploče sa skladbama pisanim isključivo za njihovu interpretaciju (Buhin, 2017). Tereza Kesovija, Vice Vukov, Gabi Novak i Mišo Kovač samo su neki od festivalskih "zvijezda u usponu" koji su se proslavili pjesmama Alfa

Kabilja, Zdenka Runjića, Pere Gotovca, Krešimira Oblaka i drugih. Pronašavši vlastiti prepoznatljiv kantautorski izraz, Arsen Dedić je naznačio autorske domete koji su ga pretvorili u ključnog glazbenog protagonista šezdesetih, već prije debitantskog albuma „Čovjek kao ja“ (1969.) (Horvat, 2018). U ranim šezdesetima, rock glazba i električna gitara, postale su dominantne, napose kod mladih. Glazbeni sastavi koji su zaslužni za prvo “presađivanje” rock and rolla na naše tlo bili su tek osnovani sastavi „Bijele strijele“, „Stijene“ i „Bezimeni“, te „Seksstet mladi za mlade“. Elektičarsku epidemiju, kako bi rekao Škarica (2005), nastavili su „Atomi“, „Kristali“, „Roboti“, „Iskre“ i dr. Tolerancija prema popularnoj glazbi bila je puno veća nego u ranom poraću, ali njezina je forma još uvijek trebala biti razumljiva i poznata, pa su se jazz-glazbenici i skladatelji morali zadovoljiti infiltriranjem elemenata jazz-a u druge oblike popularne glazbe. Na području bivše države, skupina s najvećim međunarodnim uspjehom bio je „Zagrebački jazz kvartet“ (Kvartet Boška Petrovića), koji je prvi koncert održao 1959. u Zagrebu (Jakovina, 2012).

3. PULA U DRUGOJ POLOVICI 1960-IH

3. 1. OPĆA OBILJEŽJA

Procesi brze demokratizacije i decentralizacije koji su započeli 1965. godine, slomom centralističko-etatističke struje Aleksandra Rankovića, u saveznoj administraciji utjecali su na cjelokupan društveni i gospodarski život u Puli. Nakon drugoga administrativno-upravnoga preustroja Hrvatske, Kotar Pula 1966. godine postaje dijelom Kotara Rijeka. Taj je proces umnogome obilježio oblikovanje grada Pule u drugoj polovici 60-ih (Dukovski, 2011). Pula se polako razvijala te je rastao broj stanovnika, što je rezultiralo izradom prvog urbanističkog plana nakon Drugog svjetskog rata 1966. godine, pod vodstvom arhitekta Radovana Miščevića. Gradi se obilaznica u smjeru istok – zapad, kako bi se centar grada rasteretio od prometa. S novom organizacijom grada javljaju se i nove strukture u obliku mjesnih ili stambenih zajednica sa pripadajućim centrima. Svaka je mjesna zajednica imala dječje igralište, kao i dječje i školske ustanove (Jurcan, 2008).

Pula postaje primjer raznolikosti etničkoga podrijetla stanovništva, čemu u prilog govori podatak da je 1961. godine 40,5% stanovnika Pule doselilo iz drugih općina Hrvatske, a 16,3% iz drugih republika Jugoslavije (Dukovski, 2011). Talijanska narodna zajednica u Puli sredinom 60-ih mijenja svoju politiku i odnos prema lokalnim vlastima, tražeći sve glasnije i jasnije potpunu ravnopravnost talijanske manjine u Hrvatskoj. Godine 1963. na mjesto predsjednika Talijanske unije za Istru i Rijeku dolazi Antonio Borme, koji se borio za razvoj i autonomiju talijanskoga školstva te uporabu i ravnopravnost talijanskoga jezika sa hrvatskim (za područja gdje su Hrvati, Talijani i/ili Slovenci živjeli zajedno) (Borme 1992, prema Dukovski, 2011). Od sredine 60-ih školstvo doživljava značajan razvojni iskorak. Pula je tada imala deset osnovnih škola (od toga je jedna bila talijanska), dvije gimnazije (hrvatsku i talijansku), srednju tehničku, ekonomsku, strukovnu, medicinsku, glazbenu, industrijsku i hotelijersku. Početak 60-ih obilježen je i otvaranjem Pedagoške akademije (koja kasnije prerasta u Filozofski fakultet), gdje se školovao učiteljski kadar za područje cijele Istre, a u sklopu koje djeluje i studij muzičkog odgoja. Viša ekonomska škola postaje Fakultet ekonomije i turizma. Vidljivo je da je strateški cilj bio pretvoriti Pulu u sveučilišni grad, koji bi privukao studente iz cijele Hrvatske (Dukovski, 2011).

Dobrobiti otvaranja Jugoslavije prema svijetu sredinom 60-ih Pula najviše se osjeća na području gospodarstva. Najjači privrednik u Istri bilo je brodogradilište Uljanik, koje je "hranilo" oko 30 000 stanovnika. Pula je imala i malo brodogradilište za ribarske brodove i brodice – „Crvena zvijezda“. U samome gradu nalazila se i Tvornica laboratorijskog stakla „Boris Kidrič“ u kojoj je bilo zaposleno nekoliko stotina radnika, a na obodu grada nalazile su se tvornica cementa „Giulio Revelante“, plinobetona „Siporex“ i poduzeće za montažu, proizvodnju, brodogradnju i nautički turizam – „Tehnomont“, koje je preuzela „Crvena zvijezda“ početkom 70-ih. Godine 1967. otvaraju se brojna manja, ali uspješna poduzeća koja zapošljavaju oko stotinu radnika. Jedno od njih bila je tvornica plastičnih žbuka „Bojoplast“. Zanimljivo je što se Pula uspijevala razvijati na dva inače teško spojiva područja, industrijskom i turističkom (Dukovski, 2011).

Glavni pokretači gospodarskog razvoja grada postaju turizam i ugostiteljstvo, razvija se tzv. masovni turizam te se grade novi hotelski kapaciteti (Dukovski, 2011). Godine 1960. osnovano je hotelsko poduzeće „Veruda“ koje je u osam godina postojanja i djelovanja, sagradilo hotelska naselja „Ribarsku kolibu“, „Verudu“, „Zlatne stijene“, hotel „Park“, kamp u Medulinu i Stupicama. Hoteli su imali kapacitet od oko 2000 ljudi, a kampovi oko 6000 (Orlić, 2016). Samim time možemo zaključiti kako je potreba za povećanjem kapacitetnih mjesta zaista bila neophodna, jer je Pula bila jednako privlačna destinacija za domaće, ali sve više i za inozemne turiste. U dnevnim se novinama tako moglo pročitati da je primjerice 1965. godine bilo ostvareno 245.227 noćenja, a samo tri godine kasnije, 1968. godine, 447.953 noćenja. Uz noćenja u hotelima, tijekom 1963. godine 240 domaćinstava bavilo se iznajmljivanjem soba. Gosti su bili zadovoljni kvalitetom privatnih smještaja te Turističko društvo nije dobivalo nikakve veće prigovore (Lj. R., 1963). Neobična pojava nije bilo ni iznajmljivanje soba “na crno” kao ni “zaskakivanje” ljudi na autobusnim i željezničkim kolodvorima nudeći smještaj po nižim cijenama (A. B., 1963). Pojavio se i sve veći interes za potražnjom turističkih kredita, jer je sve više ljudi turizam počeo koristiti kao izvor dodatne zarade (R. M., 1965). Razvijao se se i tzv. nautički turizam, što je iziskivalo gradnju i modernizaciju marina (Dukovski, 2011).

Velika promjena za promet u Puli bili su semafori, koji se postavljaju prvi puta 1964. godine. Zbog povećanja motornih vozila javlja se potreba za promjenu regulacije prometa (Orlić, 2016). Za Pulu, ali i cijelu Istru, veoma je značajna izgradnja aerodroma 1967. godine. Zahvaljujući pisti koja je bila duga 2.500 metara, a široka 45 metara slijetanje je bilo omogućeno i velikim zrakoplovima, što je uvelike pomoglo tomu da se Pula afirmira diljem svijeta kao turistička destinacija. Aerodrom je bio tehnološki odlično opremljen te se ondje nalazila i carina, turističke agencije, mjenjačnica, čekaonica, kafić te garderoba (Anon, 1967-1). Novost u prometu 1969. godine bili su takozvani “studenti-saobraćajci”, koji su pomagali u reguliranju prometa. Uvjet za navedeni posao bilo je znanje dva strana jezika, a prije početka rada polaznici su morali proći tečaj od ukupno 14 sati predavanja, tematski vezanih uz promet. 1970. uvodi se i brzi vlak, koji je vozio iz Pule do Ljubljane i Zagreba, naziva „Arena express“. Vlak je izazvao oduševljenje kod

ljudi jer je putovanje bilo skraćeno za čak tri sata te je vozio brzinom od 100 kilometara na sat (Orlić, 2016).

I stanovnici Pule, sredinom 60-ih sve više odlaze u kupnju u Italiju (Trst, Palmanova, Portogruaro, Mestre) jer su proizvodi široke potrošnje (posebice kava i deterdžent) ondje bili jeftiniji i kvalitetniji (ne nužno), a neki pak na privremeni rad, najčešće sezonski ili su putovali svakodnevno (Dukovski, 2011). God. 1962. u Puli se otvara prva samoposluga te počinje razdoblje trgovačke ekspanzije (Dukovski, 2011). Tri godine kasnije otvara se prvi restoran za samoposluživanje „Sljeme“. Od 1965. zanatstvo se sve više širi, što pomaže radu u industriji. Osniva se Klub u kojem obrtnici održavaju sastanke i radionice, a okupljao je ljude koji su se bavili sa čak 30 vrsta zanata (Orlić, 2016). Tržnica u centru grada renovirana je 1968. godine zbog higijenskih i turističkih razloga. Na tržnici su se mogli kupiti prehrambeni proizvodi, ali i ukrasni predmeti. U prosincu 1969. godine otvara se modni salon koji je prodavao robu za suvremeno ugostiteljstvo, dekoraciju stanova, posteljina, tekstil za kuhinju i barove te odjeća za svečane prilike (maturalne haljine, vjenčanice) (Ladavac, 1969). Te godine čak 10 trgovina u Puli bavi se prodajom namještaja, koji građani, zbog njegove skupoće, većinom kupuju na kredit (Jambrošić, 1967-1).

3.2. KULTURNI ŽIVOT PULE U ŠEZDESETIMA

Kulturni život Pule 1960-ih je godina bio dinamičan na svim područjima. Na umjetničkom planu, razvoj likovne umjetnosti je, među ostalima, priječio nedostatak galerija (Orlić, 2016).

Jedan od hramova kulture, Istarsko narodno kazalište, 1960-ih godina počinje se polako urušavati, usprkos golemom trudu da se publici kazališna umjetnost približi uz zanimljiv i većini publike razumljiv program. Istarsko narodno kazalište je bilo domaćinom gostujućim kazalištima iz Karlovca, Varaždina, Rijeke (Talijanska drama), Beograda i drugih gradova, a svoju je djelatnost provodilo i kao putujuće kazalište

(Lužina, Matijašić, 2015). Tako je domaća publika mogla upoznavati spektar različitih kazališnih praksi te brojne dramske ansamble, a svoj je rad pulski ansambl predstavljao i gostujući u raznim gradovima, po istarskim mjestima, ali i šire. Jedna od turneja u šezdesetima bila je primjerice trinaestodnevna turneja po Sloveniji, gdje je pulski ansambl izveo premijeru komedije „Vuk Bubalo“ u režiji Lojze Štandekera (V. H., 1963). Istarsko narodno kazalište svesrdno se trudilo svojim sugrađanima približiti dramsku (i glazbenu) umjetnost, pa je uvidjevši važnost odgajanja kazališne publike od što ranijeg dječjeg uzrasta, 1963. godine omogućio učenicima i studentima pretplatu na kazališne predstave po simboličnim cijenama. Kazalište je nudilo i mogućnost plaćanja pretplate na tri rate, što pokazuje izrazitu želju da se privuče što veći broj gledatelja (Orlić, 2016). Sezona se tradicionalno odvijala tijekom jeseni i zime, a od 1963. uvedena je i ljetna sezona koja je odmah dobro prihvaćena od strane domaće i strane publike te je povećavala turističku ponudu grada Pule tijekom „udarnih“ mjeseci. Tijekom ljetne sezone, koja je trajala kroz srpanj i kolovoz, dramski je ansambl izvodio nekoliko predstava na otvorenom, ispred Augustovog hrama na Forumu. Na taj su se način spajale povijesne znamenitosti s kulturom. Predstave su bile izrazito dobro prihvaćene od strane publike, te su sva mjesta bila popunjena (V. Ujčić, 1963). Godine 1970. INK je potpisao sporazum o suradnji sa poljskim kazalištem „Jelenja Gura“. Ta je suradnja bila vrlo značajna zbog međusobnog upoznavanja kazališne publike iz ova dva grada te upoznavanja i prikazivanja kazališnih dostignuća Jugoslavije i Poljske u poslijeratnom razdoblju. Suradnja je uključivala i razmjenu članova dramskih ansambala (redatelja, glumaca, scenografa), ali i kostima, scenografije i sl. (A. C., 1970). Iako su ovakve suradnje bile „vjetar u leđa“ Istarskom narodnom kazalištu, i unatoč svom trudu, pulski hram kulture bio je opterećen velikim problemima. Zgrada je bila trošna, osobni dohoci radnika skromni, ansambl sve manji i nemotiviran, publika ne previše zainteresirana za programe (Duraković, 2010). Gradske su vlasti 1970. zatvorile kazalište kako bi se provela njezina temeljita obnova. Godine 1971., odlukom Skupštine općine Pula, raspušten je i glumački ansambl. Dio tehničkog osoblja kazališta vrlo brzo počinje djelovati u ustanovi Istarska scena, koja se bavila organizacijom kulturnih manifestacija u Puli i Istri (Lužina, Matijašić, 2015). Tijekom 22 godine rada kazališta, bilo je prikazano 213 predstava koje su izvedene čak 2.050 puta (Orlić, 2016). Istarsko narodno kazalište

je znatno utjecalo na kulturni život Pule i cijele Istre, trudeći se, usprkos nedostatku kadra i financijskih sredstava, ponuditi svojim sugrađanima prozor u svijet umjetnosti, ali i smijeha i zabave.

Uz kazalište, u Puli su 1960-ih aktivno radili i muzeji, koji su svojim postavom omogućili uvid u bogatu prošlost Pule. Između mora i brežuljaka Arene, Zaro i Sv. Mihovil, na najvišem brežuljku u Puli, od 1961. godine u adaptiranoj mletačkoj utvrdi djelovao je muzej, danas poznat pod nazivom Povijesni i pomorski muzej Istre. Osnovan je 1955. kao Muzej narodnooslobodilačke borbe Istre, a od 1962. naziva se Muzej narodne revolucije Istre (Mandić, 2015). Postav je tada sadržavao fotografije i dokumente vezane uz Narodnooslobodilačku borbu u Istri u razdoblju između 1941. i 1945. godine, a 1966. godine je proširen izlošcima i prikazima iz razdoblja političkog i narodnosnog osvješćivanja Hrvata i Slovenaca Istre te prikazima razdoblja od propasti Austro-Ugarske Monarhije do napada saveznika na Kraljevinu Jugoslaviju. God. 1969. dodani su i prikazi i izlošci iz razdoblja od 1945. do 1954. godine (Mandić, 2015).

Arheološki muzej Istre, nakon Drugog svjetskog rata aktivan već od 1947. godine, nakon restitucije dijela arheološke građe iz Italije 1961. godine, počinje s uređenjem muzejske zgrade i izradom didaktičko-vizualne koncepcije kompletnog reprezentativnog muzejskog fundusa (Ujčić, 1997). Iako je novootvorena izložba privukla znatizeljne posjetitelje u muzej, posjetitelji nisu mogli pogledati cijeli postav, koji je sadržavao i vrlo reprezentativne primjerke antičkih predmeta, i to još narednih nekoliko godina, jer muzej nije imao dovoljno financijskih sredstava za uređenje svih svojih prostora i zbirki (Krušić, 1967). Sredinom 60-ih financijska se situacija poboljšala jer je muzej dobio kredit od Istarske banke, a potom i donaciju od Republičkog fonda za unapređenje kulturnih djelatnosti, stoga je adaptacija zgrade u cijelosti napokon bila moguća. Krajem srpnja 1966. godine Arheološki muzej otvorio je dvije izložbe na dvije različite lokacije, jedna je bila u Augustovom hramu, a druga u Franjevačkom samostanu, što je omogućilo i da se građa eksponira turistima koji su dolazili u Pulu u sve većem broju (A. C., 1966). Preuređen lapidarij u prizemnim prostorijama i hodnicima muzeja svečano je otvoren 1968. godine (Ujčić, 1997).

Kada govorimo o festivalima, najposjećeniji i najpoznatiji, bez veće konkurencije, bio je „Pula film festival“, koji se održavao (kao i danas) u Areni. Glavnu nagradu, Veliku zlatnu arenu 1965. godine podijelili su filmovi „Tri“ (Aleksandar Petrović) i „Prometej s otoka Viševice“ (Vatroslav Mimica). Sljedeće godine Mimica opet pobjeđuje, s filmom „Ponedjeljak ili utorak“. Usmjerenje prema art-filmu publika u njegovom radu nije odobravalala, pa je redatelj 1967. nakon produkcije filma „Kaja, ubit ću te!“ čak i kamenovan. Navedene godine pobijedio je Aleksandar Petrović s filmom „Skupljači perja“, spektaklom o životu Roma, koji je nagrađen i na festivalu u Cannesu. Krajem 1960-ih neki su se redatelji vrlo uspješno okrenuli tradicionalnijim ekranizacijama književnosti. Primjeri toga su filmovi „Breza“ (Babaja, po Slavku Kolaru) i „Događaj“ (Mimica, po Čehovu, 1969.). Antun Vrdoljak ekranizacijama „Ratnog dnevnika“ Ivana Šibla – „Kad čuješ zvona“ (1969.) i „U gori raste zelen bor“ (1971.) privlači pozornost publike. Prema „crnom valu“, originalnom i vrlo kritičkom filmskom oblikovanju suvremenih društvenih odnosa, usmjerava se autorski ili novi jugoslavenski (većinski srpski) film. Osjeća se da u vremenu od studentskih nemira 1968. do gušenja Hrvatskog proljeća, a i nekih drugih liberalnih pokreta u tadašnjoj Jugoslaviji 1971., vlast pomalo taktizira te ocjenjivački sud dodjeljuje Veliku zlatnu arenu 1968. Živojinu Pavloviću za najradikalniji „crni“ film „Kad budem mrtav i beo“, a 1969. filmu „Nizvodno od sunca“ (Fedor Škubonja), koji je bio u potpunoj suprotnosti Pavlovićevom filmu koji je pobijedio prethodne godine. Godina 1970. glavnu nagradu nije očekivano dobio film „Neretva“ (Bulajić), koji je, vjerojatno zbog nemjerljivo većeg budžeta, bio izvan konkurencije. Glavna je nagrada dodijeljena iznimno vrijednom hrvatskom doprinosu „crnom valu“, filmu „Lisice“ Krste Papića (Kurelec, 2013).

Na području filmske umjetnosti, od značaja je 1960-ih bio i Međuklupski autorski festival amaterskog filma (MAFAF, „Mala Pula“ ili „Prljavi film“), koji se održavao od 1966. nadalje, paralelno s Pula film festivalom. Festival je pokrenut na poticaj Ive Siljana, te se prvotno održavao u dvorištu Narodne tehnike, zgrade u kojoj je djelovao Foto-kino klub „Jelen“ (1962.-1990.), koji je također bio zaslužan za pokretanje MAFAF-a prve četiri godine. Nakon toga festival se održavao na Kaštelu (u prostorima Muzeja narodne revolucije Istre), a nekoliko puta i u Domu braće Ribar. Ovaj je festival amaterskog filma, po broju prijavljenih filmova, prisutnosti autora, kasnije i studenata

filmskih akademija, postao najvećom manifestacijom amaterskoga filma odraslih na području Jugoslavije, te je bio velika „odskočna daska“ mnogim danas priznatim autorima (poput Lordana Zafranovića), budući da su se pobjednički filmovi prikazivali kao uvertira igranim filmovima u Areni (Kino Valli, 2023).

Pula je 1960-ih godina imala čak pet kina, kino „Beograd“, „Partizan“, „Dom Kulture“, „Zagreb“ i kino „Istra“, tako da se na „prvu“ čini da su ljubitelji filma imali velik izbor. Najveće je bilo kino „Beograd“, koje je moglo primiti 1.000 gledatelja. To je kino, osim redovitih projekcija, bilo svojevrsna ekstenzija Pula film festivala, te su gledatelji mogli pogledati u ovom kinu u jutarnjim terminima filmove koji se nisu prikazali na festivalu u Areni. Od 1962. otvoreno je, na lokaciji tadašnjeg Trga Oslobođenja i ljetno kino, što je bilo od iznimne važnosti, posebice zbog turističke ponude tijekom ljetnih mjeseci. Projekcije su se održavale sve dok su vremenski uvjeti bili povoljni, što je najčešće obuhvaćalo period ljeta i jeseni, tijekom tjedna prikazivao se samo jedan film, a subotom dva (I. R., 1962). Kina su u Puli bila dobro posjećena, ne samo zbog filmske umjetnosti, već i zbog zabave i druženja građana u slobodno vrijeme, a putem filmske umjetnosti, koja je mogla najbrže i najjednostavnije doprijeti do mase, filmovi su mogli uspješno distribuirati i ideološke vrijednosti socijalizma. Također, građani Pule su vrlo često upravo putem filmova učili o drugim kulturama i njihovim načinima života, posebice modernog načina života putem američkih filmova. Ulaznice nisu imale visoku cijenu te su bile dostupne većini. Veliki trud ulagalo je pulsko Kinematografsko poduzeće kako bi se kino dvorane održavale (Orlić, 2016).

Kultura je do građana Pule i okolnih mjesta dolazila i zahvaljujući Radio stanici Pula, koja je s radom započela 1960. godine, a svakoga je dana emitirala emisije iz vlastite produkcije na hrvatskom jeziku, uz uključivanje u Prvi i Drugi program Radio Zagreba. Od 1968. počinje djelovati i Talijanska redakcija, tako da se počinju emitirati i emisije na talijanskome jeziku. Emisije o kulturi u periodu od 1964. do 1972. bile su: „Radio sveučilište“, „Kulturni život“, „Upoznajte Istru“, „Znamenite ličnosti Istre“, „Kalendar događaja“, „Kulturni mozaik“ i emisije s kulturnim temama koje su se emitirale jednokratno (Grdinić, 2009). Od početka 1964. pa do rujna 1966. srijedom se emitirala emisija „Kulturni život“, koja je prestala s emitiranjem 1966., što se vremenski podudara

s prelaskom Radio stanice Pula u sastav Radio Televizije Zagreb, ali su se redovito i dalje u sklopu rada te radio stanice emitirale brojne emisije s kulturnim sadržajima (Grdinić, 2009).

Glazbena svakodnevica u drugoj polovini šezdesetih, kako će biti vidljivo u nastavku ovog rada, bila je vrlo intenzivna, no gotovo da nema sačuvane dokumentacije, arhiva iz tog vremena. Stoga su informacije u dnevnom tisku dragocjen izvor kojim je moguće rekonstruirati glazbena događanja u tom periodu.

4. GLAZBENA SVAKODNEVICA PULE U DNEVNOM TISKU

4.1. GLAZBENO OBRAZOVANJE

Osnovna Muzička škola u Puli osnovana je 1949. godine. Učenici škole mogli su učiti svirati klavir, violinu, violončelo, trubu, klarinet, rog ili se odlučiti za pjevanje. Ubrzo se u školi mogla učiti i flauta, trombon i kontrabas, a oformljen je i pjevački zbor koji je nastupao u operetama, koje su se izvodile u Istarskom narodnom kazalištu. Godine 1958. počinje s radom i srednja glazbena škola koja je obuhvaćala i općeobrazovni dio predmeta. Škola od 1962. godine nosi ime Ivana Matetića Ronjgova, a 1963. godine uvodi se i nastava harmonike (Duraković, 2023). U Muzičkoj školi Ivan Matetić Ronjgov često su se priređivali koncerti te je Škola nerijetko bila organizator glazbenih događanja izvan svoje ustanove.

Druga polovica 1960-ih godina u Muzičkoj školi obilježena je raznim novitetima. Na veliko iznenađenje i radost Puljana, skladatelj i dirigent, prof. Slavko Zlatić, 1965. godine vratio se u Pulu te preuzeo mjesto direktora škole. Zlatić je u Zagrebu bio redoviti profesor na Muzičkoj akademiji te je bio angažiran u mnogim odgovornim dužnostima. Frano Barić (1965-1) piše kako je upravo to bio razlog zbog kojega je Zlatić stagnirao kao skladatelj, koji je bio veliki stručnjak na području istarskog folklora. Unatoč uspjesima koje je škola polučila za vrijeme njegovog rukovođenja, njegov je angažman

u školi obilježen i aferama i nezadovoljstvima (Mogorović, 1966, Čabaravdić, 1966, Pogačar, 1966).

Godine 1969. imenovan je novi ravnatelj prof. Nello Milotti, tada mladi skladatelj i dirigent, široj publici ponajviše poznat kao višegodišnji pobjednik na festivalima „Melodija Istre i Kvarnera“ (Anon, 1969-1). Jedan od uspješno realiziranih planova u 1970. bilo je otvaranje talijanskog odjeljenja. Te su godine 3. rujna održani prijemni ispiti za upise u „Srednju muzičku školu“, za djecu talijanskog govornog područja. Najavljivalo se da će talijanskim odjeljenjem rukovoditi Nello Milotti te Nirvana Gherbaz (Anon, 1970-1). Ubrzo nakon upisa, početak rada talijanskog odjeljenja prvog razreda niže muzičke škole obilježen je kratkom svečanošću, upotpunjenom glazbenim programom nastavnika i učenika glazbene škole. Svečanosti su prisustvovali savezni poslanik prof. Antonio Borme te predstavnici Skupštine općine Pula i Talijanskog kluba kulture. Nakon uvodnih riječi predsjednice radne zajednice prof. Darije Dujmović-Nazor, koja je istaknula kako se otvaranje talijanskog odjeljenja prilično dugo pripremalo, publici se obratio direktor Muzičke škole, prof. Nello Milotti. On je naveo da je otvaranje talijanskog odjeljenja samo nastavak glazbene tradicije u Puli, spomenuvši Antonia Smaregliju kao bitnog stvaratelja glazbene kulture Pule. Masimilliano Volgieri zahvalio se u ime pripadnika talijanske zajednice i svih roditelja novoupisanih učenika škole (M. B., 1970).

Muzička škola imala je tradiciju održavati koncerte učenika za Dan škole. Godina 1969. bila je ujedno i 20. godišnjica osnutka škole, stoga je na obnovljenom koncertnom podiju „Talijanskog doma kulture“ održan koncert koncipiran u dva dijela. U prvom je publika imala priliku čuti učenike soliste, dok je u drugom dijelu nastupio školski instrumentalni ansambl te zabavni orkestar „Mladost“ (Anon, 1969-2).

Glazbena škola je nastupala i na humanitarnim koncertima. Tako su primjerice u rujnu 1967. godine, u sklopu humanitarnog koncerta u okviru akcije „Borba protiv tuberkuloze“, uz druge izvođače nastupale i dvije talentirane učenice Muzičke škole Ivan Matetić Ronjgov. Đeni Dekleva, učenica harmonike, svirala je izvadak iz operete „Šišmiš“ Richarda Straussa, dok je Liliana Zaveršnik na elektro-vozu izvela Ferarijevu kompoziciju „Na te mislim“. U osvrtu na ovaj koncert ističe se da je publika toplo

pozdravila izvođače, ali i izrazila želju da se koncerti poput ovoga češće organiziraju (Anon, 1967-2).

Učenici Muzičke škole Ivan Matetić Ronjgov priređivali su i interne produkcije. Tako je primjerice prva interna produkcija učenika Muzičke škole 1967. godine održana u veljači. Plan je bio da se „skoro svakog petka nastave održavati interne produkcije“. Ocijenjene su kao korisne za učenike, kojima bi takvi nastupi bili vježbalište za koncertnu praksu te ujedno i mjesto na kojem bi se naučili suočavati sa tremom zbog javnog nastupa, ali i za samu školu, jer ju je putem tih produkcija javnost upoznavala kao pedagoško-umjetničku organizaciju. Na prvoj produkciji nastupili su učenici koji su dobro pripremili program zadan planom i programom. Sva mjesta u dvorani su bila popunjena, što pokazuje izrazito dobar odaziv učenika, roditelja i ostalih ljubitelja glazbe u Puli. Učenike je klavirskom pratnjom poduprla nastavnica prof. Radoslava Vrbančić (Jambrošić, 1967-2).

Na jednoj takvoj produkciji u siječnju 1970. godine posebno se istaknula talentirana klaviristica Ksenija Zečević. Učenica je dotad već dva puta pobijedila na klavirskim natjecanjima u Zagrebu te je na toj internoj produkciji pokazala pulskoj publici svoju izvrsnost (Anon, 1970-2). Interni koncert održan je i u ožujku. Pripremljenim programom predstavili su se učenici osnovne i srednje Muzičke škole (Anon, 1970-3). Maturanti Muzičke škole su povodom dana škole u travnju 1970. organizirali društvenu večer s plesom i prigodnim programom, što je svakako bilo zanimljivo i drugačije od uobičajenih koncerata učenika te škole. Društvena večer održala se u Istarskom narodnom kazalištu, a učenici su za svoje goste pripremili i dodatne zanimljivosti, poput „obilatog bifea i bogate lutrije“ (Anon, 1970-4).

Tradicionalne koncerte kojima su završavali školsku godinu, učenici Muzičke škole su običavali održavati u atriju Franjevačkog samostana. Tako je primjerice u lipnju 1970. održan završni koncert pod naslovom „Muzika u ambijentu srednjovjekovnog atrija“ (Anon, 1970-5). Atrij Franjevačkog samostana bio je česta pozornica za učenike Muzičke škole, a bilo je i situacija kada se zbog loših vremenskih prilika koncert morao odgoditi. To se dogodilo primjerice 1967. godine, te je „Glas Istre“ o tome obavijestio čitatelje te najavio novi datum priredbe (16. lipnja) (Anon, 1967-3). Završni koncert je

održan, kako je najavljeno, u lipnju u dvorani Muzičke škole Ivan Matetić Ronjgov. Program se sastojao od najboljih točaka koje su učenici izvodili na internim produkcijama tijekom cijele školske godine. Na početku i kraju koncerta nastupao je zbor pod ravnanjem direktora škole, Slavka Zlatića. U dnevnom listu „Glas Istre“, kritičar Radoslav Jambrošić je procijenio kako je program za učenički zbor bio pretežak. Zbor je izvodio nekoliko kraćih kompozicija C. Monteverdija te pjesme iz ciklusa „A ceremony of Carlos“, skladatelja B. Brittena. Osim zbora, nastupali su i mnogobrojni učenici, uz klavirsku pratnju svojih učitelja, prof. D. Nožice, prof. N. Duraković i prof. R. Vrbančić (Jambrošić, 1967-3).

Jubilej desete godišnjice postojanja i rada srednje muzičke škole 1968. godine obilježen je vokalno-instrumentalnim koncertom. Učenici i nastavnici škole su se predstavili uz raznovrstan glazbeni program. Profesor Nello Milotti dirigirao je pjevačkom zboru, koji je otvorio koncert djelima Ivana Matetića Ronjgova: „Draga nam je zemlja“, „Bilo vavek veselo“ i „Tamo doli“. Zbor je zatim izveo i djela Victorije, Palestrine i Vecchia. Sljedeći se publici predstavio ansambl violina, pod dirigentskom palicom prof. Radoslava Jambrošića. Ansambl je izveo „Largo“ skladatelja G. F. Haendela. Osim tadašnjih učenika, nastupio je i klavirist Jakša Zlatar, bivši učenik škole, koji je nastavio svoje glazbeno obrazovanje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. On se publici predstavio izvedbom Chopinovog djela „Scherzo u cis-molu, op. 39“. Publika je velikim pljeskom nagradila Kseniju Zečević, koja je na klaviru uspješno izvela djela Turine i Poulenca. Od solista istaknuli su se još i flautistica Jolanda Smilović te harmonikašica Liliana Zaveršnik. Nastupio je i trio klarineta uz klavirsku pratnju prof. Dušana Nožice. Izveli su „Sonatinu“ skladatelja Strebena (B. M., 1968-1). Značajna suradnja za učenike Muzičke škole bio je koncert sa gradskim simfonijskim orkestrom u travnju 1970. godine. Koncert je bio organiziran u sklopu priredbi za praznik rada. Orkestrom je dirigirao maestro Zvonko Ivančir. Solisti su bili učenici škole, Jolanda Smilović na flauti, Marino Munda na klarinetu te Nevio Prenc za klavirom. Ovaj je koncert bio poseban i po tome što se izvela praizvedba simfonijske pjesme „Ribarevo jutro“, skladatelja i direktora Muzičke škole Nella Milottija (D. M. F., 1970).

U travnju 1966. godine koncertom učenika Muzičke škole obilježena je proslava godišnjice rođenja velikog istarskog skladatelja Ivana Matetića Ronjgova. Uvodnim riječima publiku je pozdravio direktor škole Slavko Zlatić, koji je istaknuo kako naziv škole nije samo simboličan, već i stvaran jer je škola mjesto gdje se „uistinu gaji i cijeni narodni melos“. Prema pisanju novinara Frane Barića, bio je to odličan koncert kojim se dokazala i solidnost nastavnog kadra (Barić, 1966-1). Godinu dana ranije, održan je završni koncert učenika Muzičke škole, ovaj put u organizaciji Muzičke omladine. Koncert je održan 25. lipnja 1965. godine u ambijentu franjevačkog kloštra u Puli. Publika nije bila mnogobrojna, „moguće zbog slabe reklame“, kako navodi autor članka. Na koncertu su nastupali solisti, njih samo pet, te zbor Muzičke škole, pod ravnanjem prof. Antuna Doličkog. Iako su solisti Ksenija Zečević, Marino Munda, Jakša Zlatac, Višnja Župančić i Delio Malpera bili iznimno dobri (uz pokoje sitne greške), autor navodi kako je falilo skupnog muziciranja (dueta, terceta, kvarteta, i sl.). Učenike su za glasovirom pratili učitelji, prof. Dušan Nožica i nastavnica Nirvana Gherbaz. Jesu li ulogu pratnje također mogli preuzeti učenici, pita se autor članka. Ovaj je koncert, zahvaljujući režijskoj realizaciji Boška Obradovića, imao izvanredan barokni ugođaj koji je „vratio izvođače i sve prisutne u to stilsko razdoblje“ (koristeći nekoliko starinskih svjećica i posebnim električnim osvjetljenjem vanjskih i unutarnjih prostorija kloštra). Posebnu atmosferu na početku koncerta omogućila je uvodna glazba uz paljenje svjećica, koja je, prema pisanju Frane Barića, zvučala „kao uvod u izvođenje nekog srednjovjekovnog misterija“. Kompoziciju su izveli učenici pod ravnanjem prof. Jambrošića, a glazbu (za gudače) je skladao Anton Pogačar (Barić, 1965-2).

Uskoro nakon održanog koncerta i navedenog članka u „Glasu Istre“, svoje je reagiranje u istom listu objavio pedagoški savjetnik Anton Pogačar, autor spomenute glazbe za gudače. U svom polemičkom tekstu, navodio je pogreške u opisivanju kulturno-umjetničkih događaja poput ovoga. Pogačar (1965) je tako ustvrdio da sam naziv članka u kojem stoji da „učenici koncertiraju“ nije ispravan, jer koncertiraju u pravom smislu riječi samo zreli glazbeni umjetnici i virtuoz, a ne učenici. Najveće greške uviđa u opisima samih izvođača, kojima fali objektivnosti i umjerenosti, čak i stručnosti. Takvi neprimjereni opisi utječu najviše na same učenike, koji na temelju pročitano građe sliku o sebi, kao dovoljno ili nedovoljno dobrom glazbeniku. Pogačar

navodi kako je i opis uvodne skladbe kao uvoda u izvođenje nekog srednjovjekovnog misterija također pogrešan jer se skladatelj djela ugledao na najveće skladatelje 18. stoljeća, kada mjesta za „misteriju“ više nema u glazbenom svijetu.

Sljedeće godine, 1966., opet je održan završni koncert učenika Muzičke škole u istom prostoru, u organizaciji Muzičke omladine. Ove je godine publika bila brojnija (većinom su to bili roditelji učenika). Učenički je koncert započeo simboličnim pozivom fanfara na svečanost. Istaknuli su se učenici violine Delio Malpera i Slobodan Žemva, izvođeci „Vivaldijev koncert u a-molu“. Učenice Vinka Barić, Ksenija Zečević i Čedna Pavletić istaknule su se interpretacijom klavirskih skladbi, a posebnu umjetničku razinu, prema pisanju novinara, dao je koncertu nastup ženskog zbora pod ravnanjem direktora škole, prof. Slavka Zlatića (Jambrošić, 1966-1). Završni koncert u atriju crkve sv. Franje održan je i 1968. godine, kada je, uz solističke i zbarske točke, nastupio i Komorni simfonijski orkestar Pule (Jambrošić, 1968-1).

Gostovanja muzičkih škola iz drugih gradova u Puli u drugoj polovici 1960-ih bila su rijetka. Muzička škola iz Varaždina održala je koncert u Puli 1967. godine u Domu JNA. Varaždinska se škola predstavila sa svojim dječjim zborom i tamburaškim orkestrom. Koncert je organizirala Muzička omladina Pule i OKUD-a „Istra“, a povod je bila 140. godišnjica osnutka Muzičke škole u Varaždinu (Anon, 1967-4). U sklopu turneje, u Puli je 18. prosinca 1966. godine nastupio gudaći komorni orkestar dubrovačke Srednje muzičke škole pod ravnanjem dirigenta Antona Nanuta. Orkestar je u sklopu te turneje nastupao u Trstu, Koprnu, Puli, Zadru, Splitu i Šibeniku, s ciljem popularizacije učeničkog javnog nastupanja, te kako bi se predstavila izvođačka razina učenika dubrovačke škole. U Puli su nastupili u Pionirskom domu pred mnogobrojnom publikom, te je čak sedam učenika imalo i solističku dionicu. Kritičar je tom prigodom zapisao da su orkestar i solisti postigli zavidnu razinu muziciranja, te da je koncert u potpunosti uspio (Jambrošić, 1966-2). U povodu proslave 90-godišnjice rođenja Ivana Matetića Ronjgova, održan je i koncert u Domu JNA na kojemu su, uz pulske izvođače, nastupali i gosti iz Rijeke. Nastupali su mješoviti pjevački zbor „Matko Brajša-Rašan“ iz Pule, ženski zbor Muzičke škole iz Pule i Rijeke, udruženi zborovi „Mladost“, „Jedinstvo“ i „Ivan Matetić Ronjgov“ iz Rijeke te solisti iz Pule i Rijeke. „Glas Istre“ je tom prilikom

zapisao „da ljudi nisu svjesni veličine Ronjgova, jer je u publici bilo svega 60-ak ljudi“ (Sinčić, 1970-1).

Uspjesi učenika Muzičke škole u Puli na natjecanjima rijetko su se navodili u dnevnom tisku. Godine 1967. već spomenuta Ksenija Zečević dobila je prvu nagradu za klavir na natjecanju muzičkih škola SR Hrvatske. Ksenija je tada imala 11 godina te je bila učenica šestoga razreda Muzičke škole. Ovo je bio velik uspjeh i za Ksenijinu nastavnicu klavira, Veru Zgagu te priznanje pedagoškom glazbenom radu Muzičke škole (Anon, 1967-5). Nakon dvije godine, zabilježeno je da je Ksenija je ponovno osvojila prvu nagradu na natjecanju muzičkih škola Hrvatske u Zagrebu, ovaj put pod mentorstvom prof. D. Nožice (R. J., 1969).

Omladinsko kulturno-umjetničko društvo „Istra“ osnovano je 1959. godine (Duraković, 2010). Društvo je odgajalo mlade glazbene umjetnike kroz svoje sekcije sviranja, pjevanja i plesa te organiziranjem brojnih koncerata, prvenstveno za mlade. Krajem šezdesetih OKUD „Istra“ je već imalo desetogodišnju tradiciju, te je u cilju daljnjeg razvoja ulagalo znatan trud u organizaciju novih oblika rada. Stoga je 1970. godine u svom sastavu osnovao osnovnu Muzičku školu. Ideja za otvaranje škole je nastala zahvaljujući Muzičkom centru koji je radio u sklopu OKUD-a, a čiji je harmonikaški odjel postizao zavidne rezultate. Proces priznavanja da se polaznici tretiraju kao učenici Osnovne muzičke škole, započeo je dolaskom stručne komisije iz Zagreba, koja je provjerila rad i rezultate odjeljenja. Stručna komisija je zatim predložila Republičkom sekretarijatu da prizna status škole, uvidjevši da uistinu polaznici imaju uvjete za rad, ali i rezultate na razini ostalih glazbenih škola. Iako je škola već radila, bilo je potrebno provesti promjene vezane uz organizaciju, osmisliti nastavni plan i program, izabrati upravitelja, oformiti Nastavničko vijeće i voditi urednu dokumentaciju (A. U., 1970-1). Uz osnovnu Muzičku školu koja je najznačajnije obilježila rad OKUD-a „Istra“ na području obrazovanja, ranije iste godine, u rujnu, u tom je centru s radom započeo muzički vrtić, a bile su u tijeku i pripreme za osnivanje pionirske limene glazbe. Muzički vrtić je otvoren jer je društvo uvidjelo interes djece mlađeg uzrasta za bavljenje glazbom. Stoga su osmislili program u sklopu kojega će djeca moći pokazivati svoje

sklonosti kroz glazbu te će dobiti osnovna znanja o glazbi i muziciranju. Društvo je za djecu nabavilo i instrumente primjerene njihovoj dobi, poput raznih udaraljki, blok flauti, malih harmonika i dr. Na dan otvaranja „Glas Istre“ je obavijestio čitatelje kako se za sada za „Muzičko zabavište“ kako se tada vrtić nazivao, prijavilo desetak mališana te da ima još 20-ak slobodnih mjesta. Iz teksta saznajemo i da je interes za upis bio velik (A. U., 1970-2).

Tradiciju održavanja glazbenih priredbi za dan škole nije imala samo Muzička škola, već i neke druge obrazovne ustanove. Tako je u lipnju 1970. u „Glasu Istre“ izašla najava glazbenog programa učenika Osnovne škole Moša Pijade, povodom dana škole. Priredba je održana u Istarskom narodnom kazalištu, u 12 sati za učenike, a u 19.30 sati za roditelje (Anon, 1970-6).

Iz pisanja „Glasa Istre“ također se može saznati kako je uistinu izgledalo glazbeno obrazovanje u Puli te s kojim su se problemima sve suočavali nastavnici i učenici. Iz analize postignutog uspjeha nakon prvog polugodišta u školama drugog stupnja u Puli, vidljivo je kako je školske godine 1965./1966. od 209 učenika Muzičke škole, samo njih 15 imalo negativnu ocjenu, što je prema procjeni Nastavničkog vijeća škole bilo zadovoljavajuće. Muzička je škola tada imala tri stupnja: nižu školu (sa upisanih 126 učenika), odjel za odrasle (21 učenik) te srednju Muzičku školu (62 učenika). Škola je oskudijevala s nastavničkim kadrom, pa se nastava održavala kroz cijeli dan, od 7 do 21 sat. Instrumenata je bilo ili premalo ili su bili u lošem stanju, što je utjecalo na motiviranost učenika, a i otežavalo rad nastavnicima instrumenata (Svirčić, 1966-1).

Kad je pak bila riječ o općeobrazovnim školama, Frano Barić (tada i sam nastavnik glazbenog odgoja), zapisao je da za nastavu glazbenog odgoja “zapravo nema ni jedan normalni uvjet da bi se mogla normalno odvijati.” (Barić, 1966-2) Zbog nezadovoljavajućih uvjeta za donekle kvalitetnu nastavu muzičkog odgoja, neke su škole, prema Barićevom pisanju, čak izbacile Muzički odgoj iz popisa nastavnih predmeta i time “riješile sve probleme”. Zbog manjka stručnog kadra, najčešće su muzički odgoj preuzimali nastavnici “skloni” glazbi koji, ne svojom krivicom, nisu imali znanja niti o osnovnim glazbenim pojmovima. Ako bi učitelj i znao svirati neki instrument

(što je bila rijetkost), to znanje ne bi mogao koristiti jer škole nisu ni imale instrumente. Iako su neke škole imale tambure, one su stajale prekrivene prašinom jer ih nitko nije htio (ili znao) koristiti. To dodatno pokazuje manjak entuzijazma u školama, koje se nisu pretjerano trudile približiti glazbu učenicima. Primijetivši da se u nižim razredima rijetko provodi aktivnost pjevanja, pulski Zavod za školstvo organizirao je jednodnevne (nekada i dvodnevne) seminare za učiteljice, na kojima su se upoznavale s novim repertoarom dječjih pjesama. Malim koracima, optimistički je zaključio Barić, ipak su se stvari kretale na bolje. Gotovo sve veće škole su osnivale dječje zborove, a Barić je savjetovao da se pri odabiru zborskog programa biraju društveno-primjenjive pjesme koje će djeca rado pjevati. Također, dao je savjete kako nastavu muzičkog odgoja učiniti što kvalitetnijom: istaknuo je važnost aktivnosti slušanja glazbe, uz obavezno pripremanje učenika prije slušanja, savjetovao da se ne "gubi vrijeme na teoretiziranje glazbenih pojmova", već da učenici uče iz praktičnih primjera. To će, smatrao je, pomoći u izgradnji i održavanju ugodne radne atmosfere, koja je potrebna za aktivno sudjelovanje svih učenika u nastavnom procesu.

4.2. KONCERTI KLASIČNE GLAZBE

Druga polovina šezdesetih godina bila je u početku bogata glazbenim događanjima, no koncerti od sredine prema kraju šezdesetih postaju sve rjeđi te novinari zaključuju kako koncertni život Pule ne nudi puno na području klasične glazbe.

U 1965. godini, Muzička omladina zajedno s Koncertnom poslovnicom INK organizirala je značajan broj koncerata, kako bi svoje sugrađane upoznali s vrijednim umjetničkim djelima na području klasične glazbe, ali i kako bi publika upoznala i mlađe glazbenike koji su se svojim radom već pokazali kao umjetnici pred kojima je značajna karijera. Koncerti su bili organizirani petkom, dva puta mjesečno te su sukladno tome nosili naziv „Susreti petkom“. Posebnost koncerata je bila i u tome što su slušatelji od prof. Antuna Doličkog, koji je podružnicu vodio od samog osnivanja, 1963. godine, ali i od drugih tzv. konferansjera mogli čuti i kratke, ali stručne opise djela na programu, što

je bilo iznimno edukativno (Barić, 1965-3). Organizatori su se te godine odlučili održavati koncerte u manjim dvoranama jer se prijašnjih godina događalo da velike dvorane ostanu poluprazne, što nije bilo motivirajuće za izvođače. Prvi „Susret petkom“ 1965. godine obilježen je koncertom zagrebačkih mladih umjetnika. Nastupili su violončelist Valter Dešpalj, pijanistica Ljerka Bjelinski, pjevačica Biserka Anić te kao pratnja na klaviru Višnja Mažuran. Mladi su umjetnici pokazali da imamo doista perspektivne mlađe generacije umjetnika (Barić, 1965-4). U veljači se pulskoj publici predstavila i mlada pijanistica Sretna Pavičić iz Zagreba, koja je publiku oduševila svojom klavirskom tehnikom i umjetničkom interpretacijom. Ovaj izuzetno kvalitetan koncert nažalost nije privukao velik broj slušatelja, no odazvalo se dosta mladih, što je ocijenjeno kao vrlo pozitivno (Barić, 1965-3). Klavirskim koncertom održanim u sklopu „Susreta petkom“, publici se predstavio i John Kozar, pijanist koji je nakon završenog studija u Indiani (SAD) odlučio nastaviti svoje usavršavanje na zagrebačkom konzervatoriju. Kozar je pokazao razvijenu vještinu nijansiranja boja i dinamike, no Barić (1965-5) procjenjuje kako sam izbor skladbi nije bio „najsretniji“ za mlade slušatelje, posebno istaknuvši „Sonatu za klavir“, skladatelja A. Coplanda. „Rijetki glazbeni doživljaj“ te godine bio je koncert braće Lorenz (Tomaša, Primoža i Matije) iz Ljubljane. Barić (1965-6) piše kako je svaka skladba iz programa pretvorena u remek-djelo, što pokazuje savršeno razumijevanje misli samoga skladatelja. Publika je „u tišini upijala svaku notu te bi naposljetku velikim pljeskom nagradila mlade umjetnike, koji su bili oduševljeni prijemom“. Vladimir Krpan, jedan od najboljih pijanista mlađe generacije, održao je koncert u listopadu. Posebno je oduševio publiku interpretacijom standardnih klavirskih djela, unoseći u svaku skladbu svoj snažni temperament. Barić (1965-7) ističe kako za koncerte klavirista uistinu treba dobar koncertni klavir, koji Pula trenutno nema. U sklopu programa u organizaciji Muzičke omladine koncert za pulsku publiku neposredno prije odlaska na turneju u Beč održali su i učenici Srednje muzičke škole Vatroslav Lisinski. Učenici su pokazali visoku razinu muziciranja i razumijevanja djela koja su uspješno interpretirali. Prof. Slavko Zlatić je prije glazbenih točaka dao objašnjenja publici koja su se odnosila i na puhače instrumente, jer je pulska publika vrlo rijetko imala priliku slušati puhače (Barić, 1965-8). Nastavnica klavira „Srednje muzičke škole Ivan Matetić Ronjgov“ u Puli, Dubravka Stopić, održala je također

iznimno uspješan cjelovečernji solistički koncert s raznovrsnim repertoarom (Barić, 1965-9).

Jedan od koncerata koji je obilježio ljetne mjesece 1965. godine bio je koncert baritona Thomasa Careya u atriju franjevačkog samostana. Pred biranom publikom Carey je izveo solo-pjesme na vrlo dirljiv način, što je publika nagradila velikim pljeskom. Za klavirom ga je pratio zagrebački pijanist Branko Sepčić, (Barić, 1965-10). Koncert madrigalista, studenata „Chapman College“ iz Kalifornije, održan je u Muzeju narodne revolucije. 17 pjevača u sastavu mješovitog zbora oduševilo je mnogobrojnu publiku te pružilo nezaboravnu večer. Izvodili su djela velikih majstora razdoblja klasičnog i kasnog renesansnog madrigala (Vecchi, J. des Pres i dr.), ali i novija djela koja su skladatelji uspješno skladali „po načinu starih“ (Thomson, Burt i dr.) (Barić, 1965-11). U okviru kulturne razmjene studenata, koncert je u Puli održao mješoviti zbor Lenjingradskog sveučilišta, pod dirigentskom palicom G. M. Sandlera. U dvorištu Muzeja revolucije, pred mnogobrojnomo publikom, zbor je izveo bogat i raznovrstan program ruskih i svjetskih kompozicija. Izvodeći djela različitih stilova, ovaj je disciplinirani zbor zvučao ujednačeno i homogeno, „smireno prateći svoga dirigenta“ (Barić, 1965-12). Praški „Dvořákov kvartet“ nastupio je u Puli u klaustu franjevačkog samostana. U najavi koncerta u „Glasu Istre“ navedeno je da će kvartet izvesti tri djela velikih majstora te da se očekuje visokokvalitetno muziciranje. Sastav „Dvořákovog kvarteta“ činili su Stanislav Srp i Jiri Kolar na violinama, Jaroslav Ruiš na violi te František Pišinger na violončelu (Barić, 1965-13). U prosincu je održan koncert u čast velikog skladatelja romantike Roberta Schumanna. Dio njegova klavirskog opusa predstavio je izvrsni pijanist Branko Sepčić, koji je pokazao da je duboko upoznat sa skladateljskim stilom tog ranoromantičnog skladatelja. Barić (1965-14) je pohvalio ovu inicijativu Muzičke omladine, smatrajući da ovakvim koncertima mladi dobivaju zaokruženu sliku o istaknutim skladateljima. U prosincu je koncert održao i mladi violončelist iz Zagreba, Josip Stojanović, uz pratnju pijanistice Vide Ratej. Pokazao je da u potpunosti vlada raznim glazbenim stilovima, od Bacha pa sve do Prokofjeva te da može publici prenijeti veliku paletu ugođaja, što ga čini izvrsnim koncertnim izvođačem. Koncert je održan u sklopu „Susreta petkom“ te je Barić (1965-15) primijetio kako na ovom, ali i drugim „susretima“ gotovo pa i nema starijih ljubitelja komorne glazbe.

Razlog tomu bio mu je nepoznat, pa je to pripisao mogućnosti da je starijim građanima bilo nelagodno biti u okruženju isključivo mladih ljudi. Da bi se to ispravilo, Muzička je omladina, zajedno s Domom JNA, priredila "gala" koncert u velikoj dvorani JNA. Nastupio je komorni orkestar „Franz Liszt“ iz Budimpešte pod dirigentskom palicom Sandora Frigyesa. Članovi orkestra su većinom bili studenti Muzičke akademije, što se i čulo „u zavidnoj interpretaciji orkestra“. Iako je ovo bio koncert predviđen za građane Pule, na koncertu ih se pojavilo jako malo, što je bilo razočaravajuće za organizatore. Nastupila je zatim i mlada pijanistica Višnja Mažuran koja je održala čak tri koncerta u dva dana, zbog velike zainteresiranosti mlađe publike. „Susreti petkom“ prošireni su i na subotu, te je ova pijanistica bila prva koja je prihvatila molbu omladine te održala prvi koncert samo za omladinu škole „Moša Pijade“. Mažuran je u Puli gostovala neposredno prije svoga diplomskog koncerta, tako da je publici predstavila uglavnom djela velikih majstora koja se nalaze na programu njena diplomskog ispita te pokazala da vlada najznačajnijim stilovima iz povijesti glazbene umjetnosti (Barić, 1965-16). Sljedeći koncert, odnosno tri koncerta u sklopu „Susreta petkom“ održao je klarinetist Aldo Grbin, bivši učenik pulske Muzičke škole koji je završio Muzičku akademiju u Zagrebu. Iako mlad, pokazao je da u sva djela unosi djelić svoje osobnosti, što je rezultiralo iskrenim aplauzom publike. Na klaviru ga je precizno pratila Valerija Mezdjić, korepetitorica na Muzičkoj akademiji u Zagrebu (Barić, 1965-17).

U organizaciji Muzičke omladine, 1966. godine su održana tri solistička koncerta pijanista Ranka Filjaka iz Zagreba. Filjak je bogatim programom pokazao da se jednako ugodno osjeća svirajući polifona barokna djela kao i djela pisana dodekafonskom tehnikom. „Mlada publika nije uspjela razumjeti kompoziciju hrvatskog skladatelja Stanka Horvata jer glazbu 20. stoljeća slušaoci gotovo pa nemaju priliku čuti na 'Susretima petkom'. Ovaj je koncert stoga bio od dodatne važnosti“ (Barić, 1966-3). Nastavnica Muzičke škole Dubravka Stopić održala je tri solistička koncerta i 1966. godine. Te godine na programu su bila djela ruskih skladatelja, i to Rahmanjinova, Skrjabin, Musorgskog i Prokofjeva. Pijanistica je pokazala tehničko i umjetničko vrlo visoku razinu sviranja (Barić, 1966-4). U nizu klavirskih koncerata, "pravi predah i dobrodošlo osvježanje" predstavljao je program pod nazivom „Večer ruskih romansi“ (Jambrošić, 1966-3). Zajednički šarm bugarskih glazbenika, sopranistice Margarite

Aleksandrovne i pijanista Evgenija Komarova podigao je njihovo izvođenje ruskih lirskih pjesama na visoku razinu. Koncert zbora i orkestra Rogera Wagnera iz Los Angelesa (SAD) oduševio je punu dvoranu Doma JNA. Muzička omladina pulskoj je publici dovela izuzetne, u svijetu već renomirane glazbenike koji su i pulsku publiku ostavili "bez daha". Prvi dio programa činila su djela renesansnih skladatelja, uglavnom duhovnog sadržaja, dok su u drugom dijelu prevladavala djela američkih skladatelja te narodne skladbe. Zborom i orkestrom je ravnao dirigent, osnivač i skladatelj Roger Wagner, koji je „najjednostavnijim kretnjama i razmještanjem zbora znao postići vanredne efekte.“ (Barić, 1966-5) U organizaciji koncertne poslovnice INK i Muzičke omladine, održan je koncert komorne glazbe. Nastupili su glazbenici iz Ljubljane, i to sopranistica Zlata Ognjanović, harfistica Ruda Ravnik te Pavel Šivic kao klavirska pratnja. Ovaj je koncert, po raznovrsnosti izvedenih skladbi i samom izvođenju, posebno uspio, no „nezaslužno je bio vrlo slabo posjećen od strane građanstva“ (Jambrošić, 1966-4). Prva uspješna ljetna koncertna večer obilježena je nastupom „Koroškog akademskog okteta“ u atriju Franjevačke crkve. Oktet, sastavljen od isključivo muških glasova, pokazao je svoju ambiciju u izboru programa, koji je bio raznovrsan i bogat, od djela renesansnih polifoničara do jugoslavenskih romantičara (Jambrošić, 1966-5). Sezona komornih koncerata "pod vedrim nebom", u organizaciji Koncertne poslovnice INK započela je koncertom solista članova Zagrebačke opere. Nažalost, solisti su ostavili dojam da su program pripremili "na brzinu", „pjevujući srcedrapajući“ popjevke, operne arije i ruske romanse. Klavirska pratnja povjerena prof. Darku Mondekeru, prema pisanju novinara, bila je nevješta i nejasna (Jambrošić, 1966-6). Najposjećeniji koncert na ljetnim glazbenim priredbama bio je solistički koncert baritona Charlesa Fultona (USA) održan u atriju franjevačke crkve. Klavirska pratnja bio je zagrebački pijanist Davor Kajfeš, koji je izvrsno pratio osjećajnu izvedbu pjevača. Na programu su bile afroameričke duhovne pjesme (Jambrošić, 1966-7). U srpnju je studentski mješoviti zbor „La faluche“ iz Pariza održao dva koncerta u crkvi sv. Franje. Na prvom su koncertu izvodili djela renesansne duhovne glazbe, a na drugom svjetovne iz različitih stilskih razdoblja. Gosti su pripremili i jednu skladbu u kojoj je korišten folklor, skladatelja Emila Cosetta. Koncerti su bili nešto slabije posjećeni, što nije umanjilo kvalitetu izvođenja zbora pod ravnanjem dirigenta Jacquesa Grimberta (Jambrošić, 1966-8). U okviru ljetnih priredbi koncert je

održao „Iowa string quartet“ iz SAD-a. Ovi mladi glazbenici sa Sveučilišta u Iowi predstavili su se pulskoj publici djelima Mozarta, Beethovena i Charlesa Ivesa. Njihova kvalitetna izvedba dokazala je da se „uistinu trude dostići vrhunsko muziciranje“ (R.M., 1966). Izvanredan pijanistički nastup priredila je u toj godini Pavica Gvozdić. Nastupila je u maloj dvorani Muzičke škole „Ivan Matetić Ronjgov“ te su na programu bila djela Chopina, Bartoka, Liszta i dr. (Jambrošić, 1966-9). Na godišnjoj skupštini Muzičke omladine 1966. godine konstatirano je da je u četiri godine djelovanja Muzička omladina priredila čak 167 različitih priredbi – 111 koncerata, folklornih i dramskih priredbi te 56 koncerata s „mehaničkom reprodukcijom“, odnosno slušaonica gramofonskih ploča (Anon, 1966-1). To je pokazatelj da je Muzička omladina značajno utjecala na kulturni život Pule, posebno na mlade generacije, zaključeno je. Renato Pernić je na skupštini izglasan za novog predsjednika organizacije. Prvi koncert nove jesenske i zimske sezone „Susreta petkom“ obilježio je nastup beogradskog gitarista Jovana Jovičića. U maloj baroknoj dvorani RKUD-a „Matko Brajša Rašan“ Jovičić je prije samog sviranja održao zanimljivo predavanje o gitari te gitarskoj literaturi kroz stoljeća (Jambrošić, 1966-10). U sklopu „Susreta petkom“, u prosincu su u dvorani RKUD-a „Matko Brajša Rašan“ nastupile makedonske umjetnice iz Skoplja, violinistica Ratka Dimitrova te pijanistica Snežana Nikolova kao klavirska pratnja. Pulskoj su se publici, nažalost malobrojnoj, predstavile djelima Mozarta, Paganinija, Kreislera i dr. (Jambrošić, 1966-11).

U organizaciji Muzičke omladine, na prvom koncertu u 1967. godini nastupio je Komorni orkestar Muzičke omladine Jugoslavije iz Beograda. Dirigirao je maestro Dušan Skovran (Jambrošić, 1967-4). Koncert su u siječnju, u istoj organizaciji održali i violinist Radovan Lorković i pijanistica Melita Lorković. U svom je osvrtu Jambrošić (1967-5) upozorio da se gostovanje ovako kvalitetnih umjetnika trebalo iskoristiti i organiziranjem jednog koncerta i za građanstvo, a ne samo za članove Muzičke omladine. U okviru svoje europske turneje, u istoj organizaciji u Puli je koncert održao kanadski bariton Gastone Germain, uz klavirsku pratnju pijanistice Colombe Pelletier. Nastupili su „u akustičnoj i udobnoj crvenoj sali Doma JNA“ (Jambrošić, 1967-6). U organizaciji Muzičke škole te je godine u lipnju održan koncert simfoničara tršćanske Glazbene matice, u dvorani Pionirskog doma Slavko Grubiša. Ovaj kvalitetan koncert

tršćanskih Slovenaca bio je slabo posjećen od strane građanstva (Jambrošić, 1967-7). Muzička omladina je krajem ožujka organizirala izlet na izvedbu operete „Ptičar“ Carla Zellerera u riječku Operu. Čak četiri autobusa mladih Puljana uputilo se u Rijeku i to po vrlo pristupačnoj cijeni, koja je uključivala i prijevoz i ulaznicu za operetu (R.J., 1967).

Ljetne priredbe u Puli, te je 1967. godine obogatio i nastup Akademskog državnog ansambla narodnih igara „Mojsejev“. Ansambl je došao u Pulu sa 130 članova. Instrumentalna pratnja povjerena je simfonijskom orkestru, dok su cijelim ansamblom rukovodila dva dirigenta, N. Njekrasov i S. Sokolov (Jambrošić, 1967-8). Izvedbama ruskih, a zatim i estonskih, bjeloruskih, mađarskih, moldavskih, romskih, ukrajinskih i drugih igara i plesova, „Mojsejev“ je uvjerljivo i plastično prikazao običaje i život u Sovjetskom Savezu (Jambrošić, 1967-9). Američko baletsko kazalište „Alvin Ailey“ gostovalo je u srpnju u Istarskom narodnom kazalištu. Brilljantna plesna grupa koja se predstavila pulskoj publici bila je sastavljena od 12 plesača i plesačica koji su predstavili moderni pristup baletu, koristeći se glazbenim djelima Milesa Davisa, Duke Ellingtona i dr. (Jambrošić, 1967-10). Ljetnu sezonu koncerata klasične glazbe u atriju Franjevačke crkve obilježio je koncert „Zagrebačkog kvarteta“, koji je nažalost bio slabo posjećen (Jambrošić, 1967-11). Koncertna poslovica INK priredila je pulskoj publici gostovanje zbora, solista i simfonijskog orkestra riječke Opere koji su izvrsno izveli oratorij „Stabat Mater“ (Antonin Dvořák) u crkvi sv. Franje. Koncertom je dirigirao Davorin Hauptfeld (Jambrošić, 1967-12). U atriju franjevačke crkve održan je solistički koncert renomirane američke sopranistice Carolyn Smith-Meyer. Pulsku je publiku posebno „raznježila“ izvedbama duhovnih afroameričkih pjesama. Klavirska pratnja bila je povjerena zagrebačkom pijanistu Branku Sepčiću (Jambrošić, 1967-13). Nakon ljetnih priredbi u Puli, zimska koncertna sezona otvorena je početkom studenog, koncertom gitarista Milana Grakalića. Ovaj vrlo uspješni koncert koji je osvježio gradski glazbeni repertoar, održao se u crvenoj sali Doma JNA (Jambrošić, 1967-14). Idući koncert održan je tek u prosincu. Tu je „tišinu“ prekinuo već spomenuti koncert zbora varaždinske Muzičke škole, koji je gostovao u Puli u sklopu obilježavanja 140. obljetnice osnutka varaždinske Muzičke škole. Zborom je dirigirao prof. Marijan Zuber (Jambrošić, 1967-15).

Godine 1968. koncertni život Pule nije bio previše bogat i raznovrstan. Početkom ožujka Umjetnički ansambl Opere Hrvatskog narodnog kazališta iz Zagreba je u Istarskom narodnom kazalištu izvedeo tri opere, tri dana zaredom: „Seviljskog brijača“ (G. Rossini), „Madamu Butterfly“ (G. Puccini) te „Ero s onoga svijeta“ (J. Gotovac) (Anon, 1968-1). Proslava oslobođenja Istre i priključenja Jugoslaviji obilježena je svečanim koncertom u Areni. Nastupili su simfonijski orkestar i mješoviti zbor RTV Zagreb te RKUD „Matko Brajša Rašan“ i „Lino Mariani“. Na programu su bila djela istarskih autora te je prof. Slavko Zlatić dirigirao izvedbama svojih dviju kompozicija, kao i izvedbama skladbi Nella Millotija te Ivana Matetića Ronjgova (Anon, 1968-2). Koncertna poslovница INK organizirala je koncert pijanistice Ursule Furhmann u klosturu crkve sv. Franje. Pijanistica je, uz manje tehničke nesigurnosti „koje su možda nastale i zbog slabo ugođenog klavira ili zbog vlažne atmosfere uzrokovane kišom“, pokazala muzikalnost te održala kvalitetan koncert (Jambrošić, 1968-2). Koncert pariškog ženskog gudačkog kvarteta „Michèle Margand“ održan je također u klosturu crkve sv. Franje. Uz ovaj je koncert vezana zanimljiva priča: prva violinistica, čije ime nosi i sam kvartet, svirala je na posuđenoj violini jer je njezina ukradena pred njenim očima ispred hotela „Riviera“. To nije utjecalo na kvalitetu tona niti na cjelokupni zvuk kvarteta „koji je bio vrlo profinjen“ (Jambrošić, 1968-3). Koncert simfonijskog orkestra Moskovske filharmonije, održan u srpnju u Istarskom narodnom kazalištu, kritičar Jambrošić ocijenio je jednim od najznačajnijih glazbenih događaja u Puli u posljednjih deset godina (1968-4). Prema njegovim riječima, ono što je sigurno impresioniralo publiku bilo je kolektivno visoko izraženo muziciranje dirigenta i ansambla. Ovaj veliki simfonijski orkestar bio je pod ravnanjem Kirila Kondrašina. Na programu su bila djela W. A. Mozarta, J. Brahmsa, J. Sibeliusa, R. Ščedrina te M. Ravela.

U godini 1969. također koncertna događanja nisu bila osobito brojna. U veljači je izvedena premijera muzičke komedije „Slamnati šešir“ francuskih autora Labiša i Martena u Istarskom narodnom kazalištu (Anon, 1969-3). Krajem kazališne i koncertne sezone u Puli je gostovala riječka Opera, koja je izvela dvije opere i jedan balet. Publika se odazvala na ova kulturna događanja, no ipak je najviše gledatelja bilo na povijesnoj operi „Nikola Šubić Zrinski“ (I. pl. Zajc) u režiji V. Ruždjaka. Uz ovu operu, izvedena je i „Traviata“ (G. Verdi) u režiji D. Svobode te balet „Vragolasta djevojka“ (F. Herold).

„Travijatom“ i „Vragolastom djevojkom“ ravnao je dirigent Davorin Hauptfeld, a operom „Nikola Šubić Zrinski“ Vladimir Benić (Jambrošić, 1969-1).

Muzička je omladina te godine organizirala zanimljiv koncert u kojem su se spojile dvije umjetnosti, glazba i poezija. Članovi drame riječkog kazališta Nenad Šegvić i Zdenka Trajer recitirali su poeziju Krleža, Jesenjina i dr., uz zvučnu kulisu glazbe P. I. Čajkovskog. Glazbeni izvođači bili su flautist Grgur Emerik, violinist Vladimir Fajdetić te violončelist Josip Šepić (Jambrošić, 1969-2). Prosinac je obilježio koncert „Rimskog vokalnog kvarteta“, koji je nastupio u Istarskom narodnom kazalištu te predstavio publici djela renesansnih i baroknih umjetnika. Članovi kvarteta bili su Ezio di Cesare, Antonio Leone, Spartaco Pallone te Piero Cavalli (Anon, 1969-4). Koncert su organizirali Generalni konzulat Italije u Kopru i Istarsko narodno kazalište (Ujčić, 1969).

U godini 1970. „pulski koncertni život gotovo sasvim odumire“ Te je godine priređeno samo nekoliko programa. U organizaciji Talijanskog doma kulture održan je koncert Tršćanskog tria „Ars Nuova“. Izvođači su bili klavirist Bruno Bidussi, violončelist Giorgio Bresigar te klarinetist Guerrino Bisiani. Prema pisanju novinara, iako su solisti bili muzikalni i simpatični, koncert je bio na razini standardnih komornih sastava, daleko od glazbene senzacije. Organizatori su podbacili na više strana: nisu reklamirali koncert, niti su priredili programe za publiku, klavir nije bio ugođen, dvorana nije bila osvijetljena... „stoga ne čudi što je odaziv publike bio slab“ (Jambrošić, 1970-1). Povodom Prvog maja održan je svečani koncert u organizaciji Muzičke omladine i Talijanskog kluba kulture. Na koncertu su nastupili Gradski simfonijski orkestar te ženski zbor i solisti Muzičke škole Ivan Matetić Ronjgov, uz ravnanje dirigenta Zvonimira Ivančira. U realizaciji programa pomogli su nastavnici Muzičke škole Regina Nožica i Nirvana Duraković te Mihovil Gunzek s Muzičke akademije (Anon, 1970-7). Povodom 200. obljetnice rođenja L. van Beethovena u Puli je koncert održao simfonijski orkestar i mješoviti zbor Radiotelevizije Zagreb. Koncert je održan u Istarskom narodnom kazalištu te je orkestrom i zborom dirigirao Krešimir Šipuš (R. J., 1970-1). Muzička omladina koncertnu je sezonu u studenom otvorila koncertom „Slovenskog okteta“. Koncert je održan u Novom domu „Uljanika“. Ovo, drugo po redu gostovanje „Slovenskog okteta“ ponovno je pružilo pulskoj publici izuzetan glazbeni doživljaj, u

kojem su glazbenici pokazali svoju „virtuoznu tehniku, bogatstvo glasovnog izražaja i muzikalnost“ (Jambrošić, 1970-2).

4. 3. OPERNE SEZONE U ARENI

Pulska je Arena imala dugu tradiciju održavanja opernih sezona. Nakon Drugog svjetskog rata u Areni su tijekom ljetnih mjeseci gostovali operni ansambli s područja Jugoslavije. Od 1949. godine pa sve do 1964. u amfiteatru su tako nastupali ansambl Zagrebačke opere, operni ansambl Narodnoga pozorišta iz Beograda, ansambl Ljubljanske opere, ansambl opere Narodnoga Kazališta Ivan Zajc iz Rijeke i Sarajevska opera (Duraković, 2009).

Kako bi se na vrijeme isplanirao program ljetnih priredbi u Areni, 1965. godine pet mjeseci prije otvaranja ljetnih igara, u veljači, diskutiralo se o razradi plana za cijelu ljetnu sezonu. Planiralo se koristiti Arenu isključivo za „vrhunske glazbene spektakle poput opera, baleta, simfonijskih koncerata i folklora“, što je zahtijevalo osiguravanje financijskih sredstva na vrijeme (lap, 1965-1). Grakalić (1965) sugerira kako bi se ljetne priredbe u Puli trebale “orijentirati na originalnost, jedinstvenost i vlastiti izraz“. Time bi se sigurno smanjili financijski izdaci te bi se Pula istaknula u “moru“ turističkih destinacija. Grakalić smatra da bi se to moglo ostvariti organiziranjem autohtonog opernog te folklornog festivala, na kojima bi se izvodila djela istaknutih istarskih skladatelja te bi kulturno-umjetnička društva s područja Istre na taj način mogla afirmirati svoju djelatnost i izvođačke domete.

Prva glazbeno - scenska predstava u Areni nakog višegodišnje stanke održana je 1969. godine. Bila je to Mozartova opera „Don Juan“, u izvedbi Opere i Simfonijskog orkestra iz Leipziga. Ovo je bio jedan od glavnih kulturnih događaja u Puli te godine. Uz operu, održan je i koncert Leipziškog Simfonijskog orkestra (AC, 1969-1). Prema pisanju dnevnog tiska, iako su ugledni gosti učinili sve što su mogli po pitanju adaptacije opere za Arenu, što je uključivalo pomni plan režije i monumentalnu scenografiju, ipak po

pitanju akustike nisu mogli učiniti ništa. Publika nije mogla biti u potpunosti zadovoljna jer se na različitim mjestima u Areni neujednačeno čulo pjevanje i instrumentalno izvođenje. Unatoč problemima s akustikom, opera je obje večeri „izvedena s manicom izvanredne umjetničke dosljednosti“. Operom je dirigirao Rolf Reuter, a simfonijskim orkestrom Ogan Durjan (Jambrošić, 1969-3).

Gostovanje leipziške Opere rezultiralo je velikim financijskim gubicima, koji su pripisani Istarskom narodnom kazalištu, kao organizatoru gostovanja (Crnobori, 1970). Unatoč tomu, nastavljeno je s organizacijom glazbeno – scenskih predstava pa je tako završetak ljetnih priredbi u Areni okrunjen 1970. godine prezentacijom dvaju opera. Narodno kazalište Ivan Zajc iz Rijeke oduševilo je publiku izvedbama Verdijeve „Aide“ te Gotovčeve opere „Ero s onoga svijeta“. Soliste i ansamble riječkog kazališta predvodio je u „Aidi“ dirigent Davorin Hauptfeld, a u „Eri s onoga svijeta“ Ino Perišić. Prema pisanju novinara, nekoliko tisuća gledatelja burnim je aplauzima izrazilo svoje oduševljenje izvanrednom glazbenom realizacijom obaju opera (Fike, 1970-1). Na izvedbi „Eri s onoga svijeta“ bilo je nešto manje publike, no izvedba je „protekla u razigranosti i raspoloženosti“ izvođača. Dirigent Ino Perišić nastojao je operi dati nove izražajne dimenzije, u duhu realističko-naturalističke stilske komponente samoga djela. To je zahtijevalo veliku elastičnost orkestra što je rezultiralo „osjećajem izvjesne internosti“ (Anon, 1970-8). U intervjuu za „Glas Istre“, Perišić je izjavio kako već 20 godina dirigira „Eru“ jer leži njegovom temperamentu te jer uživa u izvlačenju skrivenih boja i finesa iz ove komične opere. Također navodi svoje mišljenje, da je realizacija „Završnog kola“ izrazito odgovoran zadatak za dirigenta (Fike, 1970-2).

4. 4. RAD KUD-OVA I KONCERTI TRADICIJSKE GLAZBE

4. 4. 1. KUD „MATKO BRAJŠA RAŠAN“

Kulturno umjetničko društvo „Matko Brajša Rašan“, osnovano 1951. godine, od početka svog rada njegovalo je glazbu istarskih skladatelja, ali je u jednakoj mjeri izvodilo i djela skladatelja iz drugih dijelova Hrvatske i stranih autora (Prodan, 2018).

Godine 1965. godine u dvorani INK-a održano je „Veče Mate Balote“, na kojemu su nastupali i članovi tog društva (Anon, 1965-1). Članovi „Brajše“ sudjelovali su i na programu u povodu svečane proslave otkrivanja natpisa na glagoljici na zvoniku sela Sovinjak 1966. godine (Anon, 1966-2). Te su godine otputovali i na petodnevnu turneju u Banja Luku, Ogulin i Rijeku gdje je zbor održao nekoliko cjelovečernih koncerata (Anon, 1966-3).

God. 1966. održali su i svoj tradicionalni godišnji koncert u velikoj dvorani Doma JNA. Unatoč slabom odazivu publike, zbor je pod ravnanjem Nella Milottija, pokazao svoju kvalitetu i disciplinu (Jambrošić, 1966-12).

God. 1967. Društvo je prihvatilo ponudu velikog učiteljskog pjevačkog zbora iz Trenčina te su skupa s harmonikaškom sekcijom OKUD-a „Istra“ u lipnju otišli na turneju po Slovačkoj (Anon, 1967-6). Prije odlaska, zbor „Brajše“ je nastupio u Fažani gdje je pjevao djela hrvatskih, talijanskih i slovačkih skladatelja (B. M., 1967). U sklopu „Susreta petkom“, veliki mješoviti zbor RKUD-a nastupio je za pulsku mladež. Zborom je dirigirao Nello Milotti. Pohvaljeno je i to što su se u zboru mogli primijetiti mnogi novi članovi, učenici pulske Muzičke škole (Anon, 1967-7).

Društvo je 1969. godine formiralo omladinski pjevački zbor (B. M., 1969-1). Koncertom „Brajše“ i Simfonijskog orkestra Pule u atriju Franjevačkog samostana obilježena je 150. godišnjica rođenja hrvatskog skladatelja Vatroslava Lisinskog (Anon, 1969-5). Prvi koncerti „Brajše“ u novoj sezoni 1970. godine bili su u Buzetu, povodom otvaranja renoviranog Doma kulture, te u Pazinu, kako bi uveličali 25. godišnjicu otvaranja gimnazije u Sjemeništu (Anon, 1970-9). Povodom 90. godišnjice rođenja skladatelja i muzikologa Ivana Matetića Ronjgova održan je u Domu JNA svečani

koncert. Djela Ivana Matetića Ronjgova izvodili su glazbenici iz Pule, mješoviti pjevački zbor „Matko Brajša Rašan“, ženski zbor Muzičke škole, solisti Marica Visković i Nevio Prenc , te iz Rijeke, ženski zbor Muzičke škole, udruženi zborovi „Mladost“, „Jedinstvo“ i „Ivan Matetić Ronjgov“, solisti Sonja Pečar, Alenka Dinko i Bebo Brazzaduro. Nirvani Duraković bila je povjerena klavirska pratnja. Ovaj iznimno uspješan koncert bio je podosta loše posjećen, što, prema prema pisanju novinara ukazuje na to da Puljani nisu bili svjesni veličine Ivana Matetića Ronjgova. Sinčić (1970) primjećuje da u publici nije bilo ni predstavnika kulturnih institucija, nastavnika glazbene kulture, studenata i dr.

4. 4. 2. KUD „LINO MARIANI“

Kulturno-umjetničko društvo „Lino Mariani“ službeno je osnovano 1950. godine pri Zajednici Talijana Pula. Iz male skupine radnika koje su pjevale u slobodno vrijeme, zbor je uz ravnanje prof. Nella Milottija prerastao u jedan od najznačajnijih zborova na području Istre (Begić, 2023).

Njihova je aktivnost u šezdesetima bila već vrlo dinamična. Gostovanje u Vinkovcima, planirano dvije godine, napokon se ostvarilo 1966. kada je pjevački zbor RKUD-a „Lino Mariani“ u tom gradu održao dva koncerta u organizaciji domaćina RKUD-a „Maksim Gorki“, koji je prethodno tri puta gostovao u Puli (Iap, 1966).

Godine 1967. su članovi pjevačkog zbora išli na trodnevnu turneju po Italiji. Održali su koncert u mjestu Terzo di Aquilea, zajedno sa još nekoliko društava sa područja Jugoslavije te s talijanskim glazbenim grupama. Zatim su nastupali na pjevačkom natjecanju u Gorici, natječući se u kategoriji skladbi na folklorne motive kraja u kojem žive (Anon, 1967-8).

Članovi muškog zbora RKUD-a 1969. godine sudjelovali su na Međunarodnom natjecanju pjevačkih zborova u Arezzu (Italija). Natjecali su se u kategoriji folklornih pjesama i polifone glazbe (Anon, 1969-6) te su u konkurenciji 24 zbora iz cijeloga

svijeta zauzeli deseto mjesto. Zborom je ravnao Nello Milotti (OC, 1969). Kako bi se pomoglo u skupljanju sredstava za stradale u potresu u Bosanskoj krajini 1969. godine, organiziran je dobrotvorni koncert na kojem je uz RKUD „Lino Mariani“, nastupila Gradska glazba te harmonikaški orkestar OKUD-a „Istra“ (Anon, 1969-7). Zajedno sa zborom RKUD-a „Brajša Rašan“ te su godine gostovali u Crnoj Gori i Srbiji, povodom 25. godišnjice oslobođenja Nikšića. Ovu su turneju obilježili “bratstvo, jedinstvo i razumijevanje između domaćina i gostiju“ (B. M., 1969-2).

Osim koncerata, društvo je organiziralo i izlete za članove društva i njihove prijatelje. Godine 1970. članovi pjevačkog zbora otišli su na izlet u Monfalcone (Italija), gdje su im se pridružili i članovi njihovih obitelji (Anon, 1970-10).

4. 4. 3. OKUD „ISTRA“

Omladinsko kulturno-umjetničko društvo „Istra“ osnovala je grupa entuzijasta predvođena Stankom Mihovilićem 15. veljače 1958. godine. U šezdesetim je godinama to bilo društvo s najviše članova na području cijele Istre (Anon, 1969-8).

Godine 1965. praznik raških rudara uveličan je cjelovečernjim koncertom sekcija OKUD-a u punoj dvorani kina u Raši. Iako su članovi Društva primijetili da se sat vremena prije početka koncerta ulaznice nisu još počele niti prodavati, ipak se publika na kraju odazvala u velikom broju (K. K., 1965).

Prvo gostovanje harmonikaške sekcije OKUD-a u inozemstvu dogodilo se 1966. godine, kada su harmonikaši otišli na sedmodnevnu turneju u Sjevernu Njemačku. Održali su koncerte u Münchenu i Augsburgu, pod ravnanjem dirigenta Stanka Mihovilića (Anon, 1966-4). Nedugo zatim, članovi harmonikaškog orkestra otputovali su na jednomjesečnu turneju po Italiji, gdje su zajedno sa harmonikaškim orkestrom „Paolo Soprani“ iz Ancone nastupali izvodeći zajednički program, kao talijansko-jugoslavenski harmonikaški orkestar (Anon, 1966-5). Iste su godine mladi glazbenici OKUD-a

organizirali „Muzički pozdrav proljeću“ za učenike OŠ „Moša Pijade“. Na raznolikom programu bila su djela stranih, ali i istarskih skladatelja: „Balun“ S. Zlatića te „Dvije istarske pjesme“ Nella Milottija (F. B., 1966).

Na godišnjoj skupštini OKUD-a 1967. godine govorilo se najviše o centru za muzički odgoj djece, koji je tada imao 450 članova. Unutar centra djelovali su harmonikaški orkestar te folklorna sekcija. U izvještaju je zabilježeno kako je orkestar u prehodnoj, 1966. imao 87 javnih nastupa i cjelovečernjih koncerata, bio na turneji po Italiji i Zapadnoj Njemačkoj, u sklopu koje je održano 30 koncerata. Na skupštini se govorilo i o neprikladnosti i skučenosti prostorija u kojima Društvo djeluje (Anon, 1967-9). Novi su se članovi te 1967. godine mogli upisati u sekcije za sljedeće instrumente: harmoniku, mandolinu, gitaru, klavir, klarinet, flautu, violinu i trubu (Anon, 1967-10). Tijekom Četvrtog susreta harmonikaških orkestara i malih sastava održano je i savjetovanje rukovoditelja i dirigenata harmonikaških orkestara. Savjetovanje, koje je bilo na međunarodnoj razini, vodio je prof. Zoran Palčok (BM, 1967). Na Kulturno-umjetničkoj smotri pionira i omladine s područja pulske općine, održanoj u Fažani i Savičenti, harmonikaški je orkestar OKUD-a „Istra“ osvojio prvu nagradu u natjecanju orkestara (D. K., 1967). U 1967. je zabilježena i kulturno-zabavna priredba, održana u tada novom domu „Uljanika“, najavljena kao susret četiri nacionalnosti. Na toj su priredbi nastupili članovi posade sovjetskog broda „Arkadij Gajdar“, bugarskog broda „Afelion“, harmonikaški orkestar OKUD-a „Istra“ te Ivo Erman, član INK-a (Anon, 1967-11).

U idućoj, 1968. godini, Harmonikaši orkestar OKUD-a osvojio je odlično drugo mjesto i u drugoj kategoriji (seniorskoj) na Drugom svjetskom festivalu harmonikaša. U njihovoj kategoriji natjecalo se 40 orkestara. Odličan uspjeh polučile su i solistice OKUD-a, Liliana Zaveršnik i Đeni Dekleva, koje su dobile diplomu s izvanrednom ocjenom (Anon, 1968-3). OKUD je te godine nastupio u Krnici sa svojih čak 150 članova Društva, koji su pripadali harmonikaškoj, folklornoj, tamburaškoj i sekciji zabavne glazbe (BM, 1968-2). 17. festival mladih Istre obilježio je maratonski repertoar, što je rezultiralo odlaženjem publike prije kraja programa. Na festivalu su se djeca i mladi natjecali u raznim umjetničkim područjima, a OKUD se predstavio sa svojom harmonikaškom i tamburaškom sekcijom (Ladavac, 1968).

Susret harmonikaša 1969. godine okupio je soliste i sastave iz Jugoslavije, Italije, Zapadne Njemačke, Mađarske i Čehoslovačke. Nastupilo je oko 500 harmonikaša (BM, 1969-3). Te je godine u Domu JNA održan koncert OKUD-a povodom desete godišnjice djelovanja Društva te 50-godišnjice Komunističke partije Jugoslavije. Na koncertu su nastupili mnogobrojni članovi svih sekcija: harmonikaši, klaviristi, pjevači, puhači, gitaristi, violinisti i folkloristi (ts, 1969-1). Povodom prvog desetljeća rada OKUD-a, u „Glasu Istre“ je 1969. izašao članak anonimnog autora kojim se čestita rođendan OKUD-u, ali i “posebnoj” članici društva, harmonikašici Liliani Zaveršnik. Ona je tada bila najbolja jugoslavenska koncert-majstorica te najmlađa studentica na Muzičkoj akademiji u Zagrebu (Anon, 1969-8). Te su 1969. godine članovi harmonikaškog orkestra OKUD-a bili na dvodnevnom gostovanju u austrijskom gradu Bruck an der Mur, s kojim su OKUD-ovci sklopili prijateljstvo tijekom Međunarodnog pulskeg susreta harmonikaša (Anon, 1969-9).

Iz novina saznajemo da je 1970. godine OKUD imao 700 aktivnih članova u 7 sekcija, od kojih je 400 djelovalo u harmonikaškoj sekciji. U sklopu društva djelovale su i folklorna i tamburaška sekcija, kao i grupe klarinetista i gitarista. Na godišnjoj skupštini stoga je zaključeno da je OKUD „Istra“ najuspješniji i najmarljiviji kolektiv mladih u Istri. Osim Pule, OKUD je djelovao i u Krnici, Medulinu, Fažani i Vodnjanu (Anon, 1970-11; A. Č., 1970-1). Za predsjednika Odbora 7. susreta harmonikaških orkestara i solista, koji je održan naredne (1971.) godine, izabran je prof. Slavko Zlatić (Anon, 1970-12). 1970. godine harmonikaši su otputovali na Sedmu internacionalnu smotru harmonikaša i gitarista u talijanski grad Recanati (Anon, 1970-13) gdje u osvojili prvu nagradu (Anon, 1970-14). Osim toga, u 1970. harmonikaški orkestar OKUD „Istra“ priredio je i niz koncerata. Nastupio je u dvorani kina „Neboder“ u Rijeci, pod vodstvom svog dirigenta Mihovilića, u organizaciji tamošnjeg Koncertnog ureda (Anon, 1970-15). U istom gradu priredio je uspješan koncert u Pionirskom kazalištu (Anon, 1970-16). U povodu obilježavanja Dana žena, OKUD je organizirao glazbenu večer u Domu JNA, na kojoj su nastupile sve sekcije Društva (Anon, 1970-17). Folkorna sekcija je obilježila obljetnicu rada zajedničkim nastupom s učenicima Gimnazije Branko Semelić (Anon, 1970-18). U prostorijama OKUD-a, na inicijativu dirigenta koji su sudjelovali na Sedmom susretu

harmonikaša u Puli, održan je seminar za nastavnike harmonike iz cijele zemlje (Anon, 1970-19).

4. 4. 4. FOLKLORNO DRUŠTVO „MATE BALOTA“

Folklorno društvo „Mate Balota“ osnovano je 1969. godine zalaganjem narodnih pjevača i svirača iz općine Pula, koji su bili i prvi članovi te jezgra društva (I. R., 1969-1). Društvo se bavilo očuvanjem istarskog narodnog folklor (I.R. 1970-1). Na prvoj godišnjoj skupštini izviješteno je da je Društvo nastupalo 28 puta u selima pulske komune, ali i u drugim mjestima. Plan za nastavak rada obuhvaćao je nabavu prikladnih narodnih nošnji te instrumenata, kao i osnivanje plesne grupe koja bi predstavljala dva najstarija istarska narodna plesa, balun i polku (I. R., 1969-1). Na Muzičkom biennalu u Zagrebu nastupio je i član „Mate Balote“, Lojzo Batel, koji je predstavio sviranje na mihu. Nastup folklornih umjetnika iz Istre oduševio je publiku (ir, 1969-2). Na godišnjoj skupštini 1970. za novog je predsjednika izabran narodni pjevač Pere Škuflić, a za tajnika Lojzo Batel, narodni svirač na mihu (I.R., 1970-1). KUD „Mate Balota“ te OKUD „Istra“, zajedno sa još nekoliko sastava i društava sa područja Istre, te je godine nastupio u istarskim naseljima Štokovcima, Raklju, Krnici, Juršićima, Marčani, Smoljancima i Filipani (Anon, 1970-20).

4. 5. SIMFONIJSKI I GRADSKI ORKESTAR

Godine 1965. pri Gradskoj glazbi koja je u Puli djelovala već od sredine pedesetih godina (Duraković, 2010), formiran je i Puhački orkestar koji je na svom prvom koncertu izvodio djela Mozarta, Schuberta, Smetane i dr. (Barić, 1965-18), pisana za veliki simfonijski ili operni orkestar, koja su prerađena za puhački sastav. Koncert je održan u

Istarskom narodnom kazalištu, a orkestrom je ravnao Davor Krelja (Barić, 1965-19). Iako su članovi orkestra, uglavnom amateri, pokazali koliko im je stalo do glazbenog života grada pripremajući ambiciozan program, Puljani se nažalost nisu odazvali u velikom broju, stoga je orkestar nastupao pred skoro praznom dvoranom INK-a (Barić, 1965-18). U čast 20. godišnjice oslobođenja Jugoslavije od nacifašizma, u domu JNA izvedena je „Istarska legenda“ Nella Milottija u izvedbi mješovitog zbora RKUD „Matko Brajša Rašan“, muškog zbora „Lino Mariani“, ženskog zbora Muzičke škole te simfonijskog orkestra Doma „Braće Ribar“ (Barić, 1965-20). Pulska gradska glazba je nastupila godinu dana nakon toga i na promenadnom koncertu na Trgu bratstva-jedinstva (Anon, 1966-6).

Pula je 1968. godine “zvanično” iznova dobila svoj simfonijski orkestar, koji je u poraću zbog nedostatka financijskih sredstava djelovao tek povremeno. Na osnivačkoj skupštini prihvaćen je statut orkestra, iz kojeg se moglo vidjeti da je bilo planirano da se njegova djelatnost proširi na područje cijele Istre. Osnovni je zadatak Simfonijskog orkestra bio širiti glazbenu kulturu među širokim narodnim slojevima (B. M., 1968-3). Prvi koncert Simfonijskog orkestra održan je u Domu JNA, povodom proslave 25. godišnjice priključenja Istre Jugoslaviji. Orkestar je nastupio pod ravnanjem dirigenta Zvonimira Ivančira, izvodeći djela G. Gershwina, V. Lisinskog, S. Zlatića i dr. Uz orkestar su nastupili i solisti, pijanistica Dubravka Stopić te klarinetist Ivan Đukić. Drugi dio programa obogatili su nastupi zborova KUD-a „Matko Brajša Rašan“ i „Lino Mariani“, koje je vodio dirigent Nello Milotti (Jambrošić, 1968-5).

Iduće, 1969. godine Simfonijski orkestar održao je koncert uz KUD „Matko Brajša Rašan“ u atriju Franjevačkog samostana. Povod koncertu bila je 150. godišnjica rođenja hrvatskog skladatelja Vatroslava Lisinskog. Orkestar je izveo njegovo djelo „Belona“, solo uvertiru za simfonijski orkestar, te je zajedno sa zborom izveo „Himnu slobodi“ i zbor seljaka i vojnika iz opere „Porin“ (Anon, 1969-5).

Iz izvješća s godišnje skupštine 1970. godine vidljivo je da orkestar okuplja više od 50 pulskih glazbenika, koji su aktivni i u drugim kulturnim organizacijama grada. Uspješan rad orkestra pripisuje se velikim dijelom trudu i radu dirigenta Zvonka Ivančira,

ali i tome što je Fond za unapređivanje kulturne djelatnosti 1968. godine stavio orkestar u krug korisnika svojih sredstava. Iako je Fond uvelike pomogao orkestru, teškoće materijalne naravi nisu bile u potpunosti otklonjene. Jedna od teškoća bila je velika najamnina dvorane INK-a, gdje je orkestar jedino imao odgovarajuće uvjete za rad (A. C., 1970). Prvi koncert 1970. godine Simfonijski koncert održao je u Talijanskom domu kulture. Organizatori su bili Muzička omladina i Glazbena škola Ivan Matetić Ronjgov, čiji su učenici također nastupili zajedno s orkestrom. Na programu su bila djela V. Bellinija, A. Vivaldija, K. M. Webera i N. Milottija, čija je nova kompozicija „Ribarevo jutro“ za ženski zbor i orkestar na tekst Boška Obradovića prvi puta izvedena (R. J., 1970-2).

4. 6. PULSKI SKLADATELJI

1960-ih godina dva su značajna pulska skladatelja djelovala u Puli. To su bili Slavko Zlatić i Nello Milotti. Obojica su koristili istarsku ljestvicu kao osnovni izvor nadahnuća za svoja djela.

Slavko Zlatić je, nakon završenog studija (započetog u Trstu, a završenog na Muzičkoj akademiji u Zagrebu), djelovao na Sušaku, zatim niz godina na Muzičkoj akademiji u Zagrebu te se 1965. godine zauvijek vratio u Pulu, gdje je obnašao različite dužnosti (Duraković, 2017). O njegovom se skladateljskom radu u dnevnom tisku u drugoj polovini šezdesetih govori u nekoliko navrata. Godine 1967. novine pišu da je na 4. Muzičkom biennalu u Zagrebu Slavko Zlatić dirigirao praizvedbom svoje skladbe „Pjesma i ples II“ za zbor i šest instrumenata, u sklopu koncerta zbora Radiotelevizije Zagreb (Siljan, 1967). Također, izvještavaju da je kantata za zbor, soliste i orkestar „Grudo Motovunska“, praizvedena u Rijeci 1968. godine. Djelo su izveli zbor, solisti i orkestar riječkog kazališta „Ivan Zajc“ pod ravnanjem Davorina Hauptfelda. Praizvedba djela koje je Zlatić skladao na stihove „Pjesma o Dragonji banu“ Vladimira Nazora, a koje I. Rudan (1968) naziva najvećim glazbenim djelom Istre, bila je pravi glazbeni doživljaj za mnogobrojnu publiku. Godine 1970. povodom 60. godišnjice rođenja i 40.

godišnjice umjetničkog rada prof. Slavka Zlatića, Prosvjetno-kulturno vijeće Skupštine općine Pula priredilo je prijem njemu u čast, a gradski čelnici Josip Lazarić i Bruno Prister uz nekoliko prigodnih riječi uručili su skladatelju poklone (Sinčić, 1970-2).

Nello Milotti, dirigent, glazbeni pedagog i skladatelj, školovan na Muzičkoj akademiji u Ljubljani, okušao se u raznim glazbenim vrstama i stilovima, od zbornih, orkestralnih, komornih djela pa sve do zabavne i scenske glazbe za dječje igrokaze (Prodan, 2018). U drugoj polovini bio je jedan od najaktivnijih gradskih glazbenika. U Kao što je već navedeno, u Domu JNA 1965. godine pod Nello Milotti je dirigirao simfonijskom orkestrom prigodom izvedbe djela „Istarska legenda“, velike kantate za mješoviti zbor, soliste i simfonijski orkestar. Djelo je nastalo na stihove prof. Tugomila Ujčića. „Kompozitor Milotti je u ovom djelu dao čitavog sebe, jer je i čitav narod ove zemlje sebe dao za konačnu slobodu. Zato su njegovi akordi tako snažni, puni dramatskog izražaja.“ (Barić, 1965-20) Djelo su izveli mješoviti zbor RKUD „Matko Brajša Rašan“, muški zbor „Lino Mariani“, ženski zbor Muzičke škole te simfonijski orkestar. Nello Milotti je 1968. godine, u svojim četrdesetima, slavio 20. godišnjicu dirigentskog rada (Staničić, 1968). Godine 1969. dobio je „Zlatno sidro“ redakcije „Novog lista“ za korištenje motiva mora u skladanju svojih djela. Sam je Milotti tom prigodom rekao kako je „njegovo stvaralaštvo vezano uz divan istarski melos, kojega se nažalost premalo koristi... more, to je muzika, a igra morskih valova i udarci u stijenje predstavljaju za mene uvijek nov doživljaj, najljepšu muziku koja u prirodi egzistira.“ (Kirigin, 1969) Široj je javnosti Milotti bio poznat kao vrlo aktivan autor pjesama koje su se izvodile na „Festivalu melodija Istre i Kvarnera“, na kojima je pobijedio više puta. Prvi put se natjecao 1965. godine sa skladbom „Suvenir“, na tekst Boška Obradovića. Milotti se nije nadao dobrom plasmanu „svjestan velikih imena protiv kojih se natjecao, poput Gotovca, Kalodera, Boljunija i dr“. Ipak je publika već na prve taktove Milottijeve skladbe, u izvedbi zagrebačkih interpretatora zabavnih melodija Višnje Korbar i Tonija Kljakovića, pokazala odobravanje te je pjesma „Suvenir“ prvu večer dobila najviše glasova publike (D. Art., 1965). Prema pisanju Drage Antoniazza, istarski se melos na Festivalu prvi puta pojavio 1966. godine kada je "Bokaleta" Nella Millottija, na tekst Boška Obradovića, pobijedila u jakoj konkurenciji. Ova je pjesma usmjerila velik broj autora prema jezičnom i glazbenom izrazu koji je postao njegovim obilježjem do danas.

Na „Melodijama Istre i Kvarnera“ 1968. godine istaknula su se dva pulska skladatelja, Nello Milotti i Bogoljub Srebrić (T. S., 1968). 1969. godine pobjedio je na MIK-u po treći put, osvojivši prvu nagradu publike za skladbu „Samanj“ (ts, 1969-2). 1969. i 1970. godina bile su u također znaku Nella Milottija, koji 1970. pobjeđuje s pjesmom „Kartulina z Kraljevice“ (Anon, 1970a). Ploče s pjesmama koje je skladao Nello Milotti za „Festival melodija Istre i Kvarnera“ 1970. godine rasprodale su se u jako kratkom periodu (Anon, 1970-21) a njegove skladbe „Suvenir“ i „Bukaleta“ ušle su u „Jugotonov“ izbor „40 najuspjelijih skladbi zabavne glazbe koje su nastale u Hrvatskoj u zadnjih 40 godina“ (Anon, 1970-22).

4. 7. RAD ORKESTRA JNA

U Puli je u šezdesetima djelovao i orkestar Jugoslavenske narodne armije čije je sjedište bilo u Domu JNA. Orkestar je nastupao u raznim prigodama te surađivao sa svim gradskim glazbenim institucijama (Duraković, 2023). Primjerice, 1965. godine se u Puli održavala Treća smotra vannastavne aktivnosti Splitske armijske oblasti, a tom je prigodom više od 400 pripadnika narodne armije nastupilo na kulturno-zabavnom programu te sportskim natjecanjima. U Areni su se predstavili pripadnici pulskog Garnizona te folklorna sekcija OKUD „Istra“. Kulturno-umjetnički program imao je jednako zastupljene zabavne i narodne melodije te je svaka ekipa sudionika imala svoj orkestar (Iap, 1965-2). U idućoj godini, za oproštaj od „starih“ mornara, koji su završavali vojni rok, u Domu JNA organizirana je priredba. Mornari su pripremili program od 24 točke s kojima su ispratili svoje prijatelje. Izvodili su narodne i zabavne melodije, zborske pjesme i folklorne igre (Njegovan, 1966-1). Povodom 25. godišnjice ustanka naroda Jugoslavije i Dana Armije, također u 1966., glazbena postava Garnizona izvela je za mještane okolnih mjesta prigodan program (Njegovan, 1966-2). Puhački i zabavni orkestar Komande garnizona Pule nastupio je na natjecanju sličnih sastava i u dvorani kina u Pazinu (BM, 1966). Puhački orkestar Garnizona JNA u Puli sudjelovao je na natjecanju orkestara JNA u Sarajevu. Orkestrom je ravnao Zvonimir

Ivančir. Prije dolaska na natjecanje, orkestar je održao koncert u Domu JNA u Puli te je izveo djela većinom domaćih autora (A. Č., 1970-2). 25. godišnjicu priključenja Istre Jugoslaviji 1968. obilježilo je gostovanje Umjetničkog ansambla Doma JNA iz Beograda. Izvođači su se predstavili izvedbama masovnih pjesama, među kojima je bila i Milottijeva skladba „Marš istarskih brigada“ te pjesma „Avanti popolo“ (Anon, 1968-4). Koncert velikog puhaćeg orkestra vojne glazbe Pulskog garnizona održan je 1969. u okviru natjecanja vojnih glazbenih sastava JNA, stoga je na koncertu bio prisutan i stručni žiri (Jambrošić, 1969-4). God. 1970. povodom Dana Ratne mornarice i pomorstva Jugoslavije, u Domu JNA ponovno je gostovao simfonijski orkestar i mješoviti zbor umjetničkog ansambla Doma JNA iz Beograda (Anon, 1970-23).

4. 8. POPULARNA GLAZBA

Popularna glazba 1960-ih godina, kao i danas, najvećoj mjeri je bila slušana među mlađom populacijom. „Glas Istre“ je 1966. godine napravio anketu među mladima o kulturno-zabavnom životu u Puli iz koje je vidljivo da je pulska mladež smatrala da nema zadovoljavajuće uvjete i mogućnosti za druženje i zabavu. U tekstu objavljenom 1965. godine, Vlado Mandić, tadašnji predsjednik školskog komiteta saveza omladine gimnazije, navodi kako su u gimnaziji bile organizirane plesne večeri subotom i nedjeljom. Iako su imale i odgojno-obrazovni karakter, ukinute su jer su često bile žarišta tučnjava. Mandić opaža kako se mladi razvijaju u uvjetima brzog napretka te da je to jedan od razloga zašto je teško odabrati pravilno zabavno-kulturno obrazovanje. Mladi nemaju društvene prostorije koje bi im odgovarale, a Omladinski dom „Braće Ribar“ nije im pružio ono što su očekivali“, zaključuje Mandić. Nada Cvek smatra da dio problematike leži i u samim mladima, koji nisu u dovoljnoj mjeri zainteresirani za kulturno-zabavni život. Slavica Mijatović pak izjavljuje da bi škole trebale puno više surađivati na mnogim poljima kulturno-zabavnog života. Mladi svoje slobodno vrijeme najčešće provode na ulicama, korzu ili u kinu, smatra Bruna Reičić (Svirčić, 1966-2). Iz toga je vidljivo kako su mladi Puljani bili nezadovoljni kvalitetom i količinom

popularnoglazbenih događanja, kao i da je grad oskudijevao prostorima u kojima se ona mogla izvoditi i slušati.

U Puli je u drugoj polovini šezdesetih djelovalo Udruženje muzičara zabavne i narodne muzike Hrvatske – podružnica Pula, koje je 1966. godine održalo prvu redovnu skupštinu. Govorilo se o aktivnom dvogodišnjem radu upravnog odbora i članova. Najvažniji zadatak koji su se trudili realizirati bilo je omogućivanje stručnog obrazovanja glazbenim amaterima (Anon, 1966-7).

Kako na području cijele Jugoslavije, tako i u Puli, u drugoj polovici šezdesetih raste popularnost glazbenih festivala. U Istri je najvažnija festivalska manifestacija popularne glazbe već spomenuti festival „Melodija Istre i Kvarnera“. God. 1967. manifestacija „Melodija Kvarnera“, iako se trebala održati na 12 pozornica na Jadranu, ipak nije odabrala Pulu kao jednu od svojih destinacija (Antoniazzi, 1967). Najpopularniji autor pjesama bio je Nello Milotti.

Osim MIK-a, u Puli se održavao i Festival pjesme pripadnika talijanske narodnosti, Festival mladih pjevača-amatera Istre te Festival „Pjesma ljeta 67“.

Priredba, koncerata i gostovanja na području popularne glazbe bilo je podosta u drugoj polovici 1960-ih. „Glas Istre“ zabilježio je sljedeća događanja: „Prvi pljesak“, glazbeno-scensku priredbu „Mladost i proljeće“, koncert Lidije Percan, Radojke Šverko, „Best of Broadway“, „Dubrovačkih trubadura“, Esme Redžepove, gostovanje Nele Eržišnik i Vjekoslava Juta, Gabi Novak, vokalno-instrumentalnog sastava „Dijamanti“, narodnih pjesama s beogradske estrade, gostovanje ansambla „Magnifico“ iz Skopja, koncert Duška Hajnca, gostovanje vokalno-instrumentalnog sastava „Paloma“, koncert američkih umjetnika Liane Dubin i Maxa Frescolna, koncert „Opatijskih suvenira“ u kinu Beograd, kulturno-zabavni program za banjalučku djecu, večer narodne glazbe naziva „O majko, majko“, koncert Sergia Manzina, Luciana Manzina i Silvija Bratulića uz pratnju simfonijskog orkestra, nastupe estradnih pjevača zabavne i narodne glazbe, koncert vokalno-instrumentalnog sastava „Biseri“ iz Zagreba, „Grupe 7“, feštijada pod nazivom „Istra svira i pjeva“, koncert sarajevskog sastava „Pro arte“, „Korni grupe“ iz Beograda i „Mladi“ u Areni, revija najboljih orkestara zabavne glazbe i predstava

„Atomsko sklonište“ te snimanje javne emisije „Subotom uveče“ u Puli (Glas Istre, 1965, 1970).

Druga polovina šezdesetih bila je također razdoblje uzmaha rock grupa. U kinu „Beograd“ održano je 1965. godine natjecanje vokalno-instrumentalnih sastava (F. B., 1965-1). Natjecanje je proteklo vrlo bučno i sa nizom nekulturnih ispada srednjoškolaca. Najglasniji su bili navijači sastava „Logaritmi“ i „Sateliti“, koji su stvarali buku zviždanjem, vriskovima, povicima, koristeći i razne predmete, ploče, poklopce, rog, trubu i dr. No nisu se na tome zaustavili: krenulo je i bacanje voća, povrća i drugih predmeta. Organizatori, odbor „Istrakorda“, su postupili neprofesionalno, ne očekujući ovakav ishod, koji se možda lako mogao izbjeći, organizirajući susret „električara“, a ne natjecanje, piše novinar Čabaravdić (1965). Istarska gitarijada, natjecanje vokalno-instrumentalnih sastava Istre, održana je 1970. godine u Domu „Uljanika“. Nastupili su bandovi „Adventus“, „Hetiti“, „Histri“, „Husch“ i „The band“ (Anon, 1970-24). Vokalno-instrumentalni sastavi koji su djelovali u Puli a koji se spominju u dnevnom tisku bili su „Sateliti“, „Logaritmi“, „Aulos“, „Istrakord“, „Abovo“, „Husch“, „Anelidi“, „Ab ovo II“ i „Istra 6“. „Istrakord“, najpopularniji sastav zabavne glazbe, 1967. je godine bio u sastavu Ivana Signorellija na orguljama, Ivana Bijažića na bubnjevima, Alda Rakića na bas gitari, Ljube Paneva na gitari te Giorgia Cuschie, glavnog vokala. Nakon turneje po Italiji i Švicarskoj, „Istrakord“ se vratio nakon dvije godine u Pulu, ali samo na mjesec dana, nakon čega odlaze ponovno na turneju u Italiju u trajanju od godinu dana (Anon, 1967-12). Aldo Rakić, solo gitarist i osnivač „Istrakorda“, nakon rasformiranja poznatog sastava uključuje se u vokalno-instrumentalni sastav „Nelidi“, koji zbog toga mijenjaju naziv u „Anelidi“ (Anon, 1970-25). Jedan od najmlađih pop sastava u Puli bio je i vokalno-instrumentalni sastav „Ab ovo II“, koji je 1970. godine imao „vatreno krštenje“ pred 500 mladih Puljana u Domu „Uljanika“ (Anon, 1970-26).

Žarišta zabave mladih u drugoj polovini šezdesetih su i disko-klubovi. U tom su periodu, kako navodi „Glas Istre“, radili disko-klub doma „Braće Ribar“, disko klub na Verudeli, disko klubovi u školama, u Domu JNA i preuređeni disko-klub poduzeća „Interturist“ u prostorijama Veslačkog kluba na obali. Mladi su se zabavljali i u dvorani za plesne večeri u hotelu „Splendid“ te u baru „Tvrđava“ na Zlatnim stijenama. Jedna od

brojnih zanimljivosti koje su novine zapisale jest da su tzv. muzički automati koji su često bili postavljeni u ugostiteljskim objektima nerijetko bili podešeni na maksimalnu snagu reprodukcije, što nije pozitivno utjecalo na privlačenje starijih gostiju i stvaranje ugodne atmosfere (Anon, 1970-27).

4. 9. RAZNO

Za kraj sam izdvojila neke zanimljivosti iz gradske glazbene svakodnevice.

Istarsko narodno kazalište, iako jedan od hramova kulture, sudeći po pisanju „Glasa Istre“, nije često glazbenim programom obogaćivao svoje proslave obljetnica. Međutim, proslava 20. godišnjice osnivanja i djelovanja Istarskog narodnog kazališta trajala je osam dana, u sklopu čega je održan i koncert KUD-a „Matko Brajša Rašan“ i Simfonijskog orkestra (AC, 1969-2).

Djeca i mladi su u Puli imali solidne uvjete za razvijanje svojih glazbenih vještina. Povremeno su se organizirala natjecanja, festivali, maskenbali i gostovanja u kojima je sudjelovala mladež.

15. festival omladine Istre održan je u Pazinu te je okupio oko 1800 mladih iz cijele Istre. Tijekom festivala, koji je trajao tri dana, mladi su se natjecali i na kulturno-umjetničkom području. Nastupili su zborovi, orkestri i solisti (Anon, 1966-8). Iako je to bila vrlo korisna manifestacija za mlade u Istri, Festival je svake godine zapadao u sve veće financijske poteškoće. Nažalost, niti organizacija u rukama Pazinaca nije bila na solidnom nivou (Lj. R., 1966).

Natjecanje učenika osnovnih škola na području Jugoslavije „Djeca pjevaju 66“ održavalo se i u Puli. God. 1966. tridesetak je učenika osnovnih škola nastupilo na natjecanju, koje se održao u Domu JNA. Stručni je žiri odabrao četvero najboljih, koji su zatim išli na polufinalno natjecanje u Zagreb. Završna priredba natjecanja održavala se u Beogradu (Anon, 1966-9). God. 1968. u finale „Djeca pjevaju“ plasiralo se četvero

mališana iz Pule, Elida Glad, Bojan Nožica, Vesna Pirc te Dora Dalla Rosa (D. A., 1968).

Učenici Osnovne škole „Ivo Lola Ribar“ gostovali su 1968. godine 10 dana u Čehoslovačkoj. Školski orkestar i grupa pjevača održali su na gostovanju nekoliko koncerata te su sudjelovali na velikoj smotri čehoslovačkog folklora u Staroj Hrozenkovi (Anon, 1968-5).

Članovi „Muzičke omladine“ uputili su se 1969. godine, sa čak 25 autobusa, prema Rijeci, kako bi prisustvovali izvedbi „Figarovog pira“ (Anon, 1969-10).

Natjecanje malih pjevača talijanske narodnosti održalo se 1970. u Talijanskom domu kulture „Antonio Gramsci“. Najbolje plasirani nastupili su na „Festivalu djetinjstva“ u Piranu (Anon, 1970-28). U polufinale su se plasirali solopjevači Gianna Fioranti i Egidio Rocco te duet E. Moscarda i F. Simonelli (Anon, 1970-29).

Tradicionalni dječji maskenbal održao se 1970. godine u prostorijama Talijanskog kluba „Antonio Gramsci“. Glazbeni program izveli su orkestar „Rio“ i njegovi pjevači te Nino „Čoči“ (Anon, 1970-30). Još jedan dječji maskenbal organiziran je te godine u Domu JNA (A. Č., 1970-3).

Prof. Slavko Zlatić napisao je 1966. godine članak za „Glas Istre“ u čak četiri dijela, naslovljen „Istarsko-primorska narodna muzika“, kojim je želio s ovom temom upoznati šire čitateljstvo. Također, u sklopu djelatnosti Muzičke omladine održavao je predavanja, npr. predavanje na temu impresionističkog slikarstva i glazbe u dvorani RKUD-a „Matko Brajša Rašan“ (Anon, 1970-31) te o ličnosti i djelu Ivana Matetića Ronjgova na tribini „Kulturna – nauka – umjetnost“ organiziranoj povodom 10. godišnjice smrti „ovog velikog istraživača i umjetnika“ (Anon, 1970-32).

U „Glasu Istre“ 1969. godine objavljen je zanimljiv članak o „modernizaciji“ istarskog melosa. Autor članka piše o tendenciji komercijalizacije folklornih vrijednosti koje primjećuje u tzv. „narodnjacima“, koji privlače velik broj nekritičnih potrošača „narodne“ umjetnosti. Praktični primjeri pokušaja modernizacije istarskog folklora, koje autor članka navodi, su dodavanje novih koraka u već postojeće plesove, dodavanje harmonike u pjesme u kojima inače nije zastupljen taj instrument te izmišljanje novih „narodnih“ pjesama, tj. smišljanje novih tekstova na već postojeće melodije (ts, 1969-3).

Iz novina saznajemo i da je pulski frizer Jožef Ivan Kiš imao nesvakidašnji "hobi", a to je gradnja violina. On je izrađivao violine "neklasična" oblika, „zahvaljujući čemu se mogu postići tzv. visoke pozicije“. Navodno je Jožef težio ka tome da otkrije tajnu Stradivarijeva laka. Njegove su violine, kojih je do tada izradio 70, mahom prodavane van Hrvatske (Urošević, 1970).

Jedan je građanin Pule 1965. godine poslao pismo uredniku „Glasa Istre“, kako bi istaknuo jedan od primjera nebrige za društvenu imovinu. Riječ je o dvama klavirima koja se nalaze u domu „Uljanika“ te propadaju zbog nekorištenja i vrlo loših uvjeta prostorije gdje ih se drži. Zašto instrumenti propadaju, a mogli bi se možda pokloniti OKUD-u „Istra“, pitao se autor pisma (F. B., 1965-2).

Na inicijativu profesionalnih glazbenika koji su djelovali u JNA, rodila se ideja o pokretanju „Kluba prijatelja muzike“ koji bi okupljao vojne i civilne glazbenike u cilju populariziranja klasične glazbe te pružanja sugrađanima kvalitetne glazbene ponude (Jambrošić, 1967-16).

Građani su Pule 1970. godine mogli prisustvovati i jednom ptičjem koncertu! Na izložbi ptica pjevica Društvo za uzgoj i zaštitu ptica „Mate Balota“ i društvo „Arena“ izložili su preko 300 pjevica. „Umjetnički domet“ pjevica sigurno je bio zanimljiv glazbeni doživljaj (T.S., 1970).

5. ZAKLJUČAK

Glazbeno obrazovanje u Puli obilježio je rad dviju ustanova. To su osnovna i srednja glazbena škola „Ivana Matetića Ronjgova“ te osnovna glazbena škola i glazbeni vrtić OKUD-a „Istra“. Na mjesto ravnatelja Glazbene škole „Ivan Matetić Ronjgov“ 1965. dolazi prof. Slavko Zlatić, a 1969. tu ulogu preuzima prof. Nello Milotti. Glazbena škola je često organizirala koncerte, u i van svoje ustanove. Učenici su nastupali na koncertima za Dan škole, humanitarnim koncertima, internim produkcijama i dr. Odlazili

su i na glazbena natjecanja, no dnevne novine su rijetko pisale o tome. Škola je oskudijevala s nastavničkim kadrom, nastava se stoga održavala kroz cijeli dan, a instrumenata je bilo ili premalo ili su bili u lošem stanju. 1970. godine osnovani su Muzički vrtić i Muzička škola OKUD-a „Istra“. Djeca su u Muzičkom vrtiću mogla kroz osmišljeni program dobiti osnovna znanja o glazbi i muziciranju. Nastava glazbe u općeobrazovnim školama nažalost nije imala posvuda normalne uvjete za kvalitetno provođenje. Najveći problem je bio nedostatak stručnog kadra, stoga su nastavu izvodili učitelji “skloni“ glazbi. Naravno, tu su bili i problemi koje susrećemo i danas, poput nedostatka instrumenata. O studiju Muzičkog odgoja, koji je osnovan 1965. godine, nije se pisalo, osim obavijesti o osnivanju i upisima.

Glazbeno-scenske priredbe u Areni bile su opterećene problemima s akustikom te s velikim financijskim izdancima. Opere su izvođene tijekom ljetnih mjeseci, kako bi privukle turiste, koji u šezdesetima sve više pristižu. Početkom druge polovine 1960-ih koncertni život Pule bio je puno bogatiji nego krajem 60-ih, kada govorimo o koncertima klasične glazbe. Ti su koncerti u velikoj mjeri bili u organizaciji Muzičke omladine, no koncerte su organizirali i druge ustanove, poput Muzičke škole i Istarskog narodnog kazališta. Koncerti su često bili slabo posjećeni od strane građanstva.

U Puli su djelovala četiri kulturno-umjetnička društva koja su njegovala tradicijsku glazbu, KUD „Matko Brajša Rašan“, KUD „Lino Mariani“, OKUD „Istra“ i Folklorno društvo „Mate Balota“. Ta su društva organizirala koncerte, gostovala van Hrvatske, odlazila na natjecanja i dr. Najveći trag na glazbeni život Pule ostavio je OKUD „Istra“ i njihova harmonikaška sekcija.

God.1965. formiran je pri Gradskoj glazbi i Puhački orkestar, a 1968. iznova je formiran i simfonijski orkestar, koji, sudeći po dnevnim novinama, nije često nastupao, Djelovao je i orkestar Jugoslavenske narodne armije, čije je sjedište bilo u Domu JNA. Dnevne novine nisu često pisale o radu ovoga orkestra.

Skladatelji koji su djelovali u Puli šezdesetih bili su Slavko Zlatić i Nello Milotti. Zlatić je u tom razdoblju nastupio na 4. Muzičkom biennalu u Zagrebu, dirigirajući

praizvedbom svoje skladbe „Pjesma i ples II“. U Rijeci mu je izvedena praizvedba kantate „Grudo Motovunska“ te 1970. godine slavi 40. godišnjicu umjetničkog rada. Nello Milotti bio je vrlo svestran kao skladatelj te je bio jedan od najaktivnijih gradskih glazbenika, dok je široj javnosti bio poznat kao autor skladbi za „Festival melodija Istre i Kvarnera“, na kojima je pobijedio više puta.

Glazbeni život Pule bio je ispunjen i popularnom glazbom. Koncerata i drugih događanja vezanih uz popularnu glazbu bilo je podosta, a žarišta popularne glazbe postaju, sve brojniji, disko - klubovi. U šezdesetima je djelovalo Udruženje muzičara zabavne i narodne muzike Hrvatske – podružnica Pula. Odvijali su se i glazbeni festivali, na području cijele Jugoslavije sve popularniji oblik glazbenih manifestacija. Bili su to „Festival melodija Istre i Kvarnera“, „Festival pjesme pripadnika talijanske narodnosti“, „Festival mladih pjevača-amatera Istre“ te „Festival Pjesma ljeta 67“. Pula je bila i rokerski grad, s velikim brojem vokalno-instrumentalnih rock sastava. Samo neki od njih bili su „Aulos“, „Istrakord“, „Abovo“, „Husch“, „Anelidi“, „Ab ovo II“ i „Istra 6“. Organizirana je i „Istarska gitarijada“, natjecanje vokalno-instrumentalnih sastava Istre.

Najveći broj članaka koje sam koristila u istraživanju napisali su svestrani glazbenici Frano Barić i Radoslav Jambrošić. Osim što je pisao kritike za „Glas Istre“, Frano Barić radio je kao nastavnik glazbe, pisao dječje pjesme i dječje operete koje su se izvodile u kazalištu. Trudio se kvalitetnu glazbu približiti mladima, tako da je organizirao odlaske na koncerte „Muzičke omladine“. Prema informacijama koje se mogu pronaći na internetu, Radoslav Jambrošić bio je glazbenik, slikar, skladatelj, dirigent i zborovođa. Napisao je više od 1.200 glazbenih prikaza, osvrti i kritičkih članka, koje je objavljivao u dnevnim novinama i drugim tiskovinama. Skladao je 24 kompozicije te je dirigirao simfonijskim orkestrom u Puli i mješovitom zboru KUD-a „Matko Brajša Rašan“. U razdoblju od 1962. do 1966. vodio je muški zbor KUD-a „Lino Mariani“.

Ako usporedimo ono što je Pula imala u istraživanom razdoblju sa situacijom danas, Glazbena škola „Ivan Matetić Ronjgov“, KUD-ovi i OKUD „Istra“ i dalje aktivno rade, dok je za glazbeno obrazovanje značajna i Muzička akademija koja danas djeluje u Puli, a njeni začeci datiraju upravo u sredinu šezdesetih. Amatersko bavljenje glazbom bilo je u

to vrijeme vrlo aktivno te se nastavilo razvijati, tako da danas Pula ima više društava i pjevačkih zborova. Orkestar JNA više ne djeluje, no brojni glazbenici koji su ostali živjeti u Puli nakon domovinskog rata, nastavili su svirati u Puhačkom orkestru grada Pule. Opernih sezona u Areni više nema, ali se glazbeno scenske izvedbe ipak povremeno organiziraju. Skladatelja, u odnosu na šezdesete, ima više i pripadaju svim generacijama. Kad je riječ o popularnoj glazbi, rock scena je još uvijek jaka, a u međuvremenu se razvila i pulska jazz scena. Za kraj možemo zaključiti da je sav trud i rad pojedinaca, društava i ustanova tijekom šezdesetih dao dobar temelj za današnji glazbeni život Pule.

6. LITERATURA

Batović, A. (2018). "Društveno-politički kontekst". Šezdesete u Hrvatskoj - Mit i stvarnost, monografija uz izložbu. Vesna Ledić, Adriana Prlić i Miroslava Vučić (ur.). Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt, Školska knjiga, str. 21., 25.

Buhin, A. (2017). "Jugoslavenska popularna kultura između zabave i ideologije". Stvaranje socijalističkoga čovjeka, Hrvatsko društvo i ideologija jugoslavenskoga socijalizma. Igor Duda (ur.). Zagreb, Pula: Srednja Europa, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, str. 184-204.

Duda, I. (2018). "Kultura svakodnevice". Šezdesete u Hrvatskoj - Mit i stvarnost, monografija uz izložbu. Vesna Ledić, Adriana Prlić i Miroslava Vučić (ur.). Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt, Školska knjiga, str. 36-65.

Duda, I. (2005)., "U potrazi za blagostanjem, O povijesti dokolice i potrošačkog društva u Hrvatskoj 1950-ih i 1960-ih". Zagreb: Srednja Europa.

Dukovski, D. (2011). "Povijest Pule: deterministički kaos i jahači Apokalipse". Pula: Istarski ogranak Društva hrvatskih književnika Pula

Duraković, L. (2010). "Ideologija i glazbeni život: Pula 1945.-1966." Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo.

Duraković, L. (2023). Zvuci iz arhiva: Muzička omladina Pula (1963. – 1974.), materijali s dokumentarne izložbe (neobjavljeno).

Grdinić, I. (2009). "Sumarno-analitički inventar fonda Radio televizija Zagreb. Radio stanica Pula (1964./1985.)". Pazin: Državni arhiv u Pazinu.

Horvat, H. (2018). "Pop, rock i jazz-glazba". Šezdesete u Hrvatskoj - Mit i stvarnost, monografija uz izložbu. Vesna Ledić, Adriana Prlić i Miroslava Vučić (ur.). Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt, Školska knjiga, str. 308., 319.

Jakovina, T. (2012). "Povijesni uspjeh shizofrene države: modernizacija u Jugoslaviji 1945.-1974.". Socijalizam i modernost, Umjetnost, kultura, politika 1950.- 1974. Ljiljana Kolečnik (ur.). Zagreb: Muzej suvremene umjetnosti, str. 7-53

Jurcan, E. (2008). "Planiranje Pule – urbanistički razvitak grada od XIX. stoljeća do danas". Fantom slobode, Zagreb: Durieux, str. 31-39.

Kolečnik, Lj. (2012). "Konfliktne vizije moderniteta i poslijeratna umjetnost". Socijalizam i modernost, Umjetnost, kultura, politika 1950.- 1974, Ljiljana Kolečnik (ur.). Zagreb: Muzej suvremene umjetnosti, str. 127-208.

Midžić, S. (2018). "Muzički Biennale Zagreb". Šezdesete u Hrvatskoj - Mit i stvarnost, monografija uz izložbu. Vesna Ledić, Adriana Prlić i Miroslava Vučić (ur.). Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt, Školska knjiga, str. 295.

Orlić, K. (2016). "Pulska svakodnevica 1960-ih godina", diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za Povijest.

Škarica, S. (2005). "Kad je rock bio mlad, Priča s istočne strane 1956.-1970." Zagreb: V.B.Z.

Ujčić, Ž. (1997). "Arheološki muzej Istre, vodič III" (3. izdanje), Pula: Arheološki muzej Istre

GLAS ISTRE: 1962.-1970.

A. B. 1963: "Hteli mimoići propise i ostali oštećeni", 19.7. str. 6.

A. C. 1966: "Pulski Arheološki muzej otvorio dvije stalne izložbe", 8.7. str. 5.

AC 1969-1: "Opera iz Leipziga u Puli", 8.8. str. 6.

AC 1969-2: "Dvadeset godina Istarskog narodnog kazališta", 8.8. str. 6.

A. C. 1970: "Stalno mjesto pod suncem", 11.12. str. 4.

- A. Č. 1970-1: "Najmarljiviji kolektiv mladih", 26.3. str. 4.
- A. Č. 1970-2: "Orkestar JNA u Sarajevu", 12.6. str. 4.
- A. Č. 1970-3: "Sutra dječju maskenbal", 21. i 22.2. str. 4.
- Anon 1965-1: "Svečanosti u Puli posvećene Mati Baloti", 26.2. str. 1.
- Anon 1966-1: "Za 4 godine 167 priredbi", 28.11. str. 7.
- Anon 1966-2: "Zbor „Matko Brajša-Rašan“ sudjelovat će na proslavi u Sovinjaku", 14.10. str. 5.
- Anon 1966-3: "“Brajša“ na turneji", 30.9. str. 6.
- Anon 1966-4: "Pulski harmonikaši će gostovati u Saveznoj Republici Njemačkoj", 31.12. str. 7.
- Anon 1966-5: "Mladi harmonikaši vratili su se sa turneje po Italiji", 26.8. str. 6.
- Anon 1966-6: "Promenadni koncert Gradske glazbe", 23.9. str. 6.
- Anon 1966-7: "Održana godišnja skupština Udruženja muzičara Pule", 18.2. str. 5.
- Anon 1966-8: "Petnaesti festival omladine Istre", 27.5. str. 1.
- Anon 1966-9: "I mališani Pule na festivalu „Djeca pjevaju 66“", 1.5. str. 9.
- Anon 1967-1: "U Puli otvoren civilni aerodrom", 30.6. str. 1.
- Anon 1967-2: (Članak bez naslova, o humanitarnom koncertu) 10.11. str. 5.
- Anon 1967-3: "Odgođena završna priredba učenika Muzičke škole", 16.6. str. 5.
- Anon 1967-4: "Gostovanje Varaždinaca", 29.11. str. 8.
- Anon 1967-5: "Prva nagrada u Pulu", 14.4. str. 5.
- Anon 1967-6: "“Brajša“ i „Istra“ na turneji", 10.3. str. 5.
- Anon 1967-7: "Koncert „Brajše“ za omladinu", 1.1. str. 6.

Anon 1967-8: "Lino Mariani" pjeva u Aquilei i Gorici", 22.9. str. 5.

Anon 1967-9: "Najaktivniji muzičari", 10.3. str. 5.

Anon 1967-10: "Počeli upisi u OKUD „Istra“", 18.8. str. 6.

Anon 1967-11: "Susret četiri nacije", 27.1. str. 5.

Anon 1967-12: "Koncert „Istrakorda“", 17.11. str. 5.

Anon 1968-1: "Vladimir Ružđak u „Seviljskom brijaču“", 1.3. str. 5.

Anon 1968-2: "Svečani koncert u Areni", 12.7. str. 6.

Anon 1968-3: "Još jedna afirmacija", 14.6. str. 6.

Anon 1968-4: "Izvanredan prijem beogradskih umjetnika", 31.5. str. 6.

Anon 1968-5: "Pulski učenici u ČSSR", 21.6. str. 6.

Anon 1969-1: "Kompozitor Nello Milotti direktor Muzičke škole", 18.7. str. 6.

Anon 1969-2: Kulturna kronika - Pula, 1.5. str. 10.

Anon 1969-3: "Opet muzika na sceni INK-a", 7.2. str. 6.

Anon 1969-4: "Gostovanje Rimskog kvarteta", 11.12. str. 4.

Anon 1969-5: "Uspio koncert „Brajše“ i Simfoniskog orkestra", 20.6. str. 6.

Anon 1969-6: "RKUD „Lino Mariani“ takmiči se u Arezzu", 29.8. str. 5.

Anon 1969-7: "Koncert u dobrotvorne svrhe", 15.12. str. 4.

Anon 1969-8: "Dvostruki rođendan", 14.2. str. 6.

Anon 1969-9: "Harmonikaški orkestar OKUD „Istra“ u Austriji", 14.11. str. 4.

Anon 1969-10: "Karavane Muzičke omladine za Rijeku", 6. i 7.12. str. 8.

Anon 1970-1: "Talijansko odjeljenje u Muzičkoj školi", 4.9. str. 4.

Anon 1970-2: "Aplauz Kseniji Zečević", 16.1. str. 4.

Anon 1970-3: "Koncert u Muzičkoj školi", 12.3. str. 4.

Anon 1970-4: "Društveno veče Muzičke škole", 6.4. str. 4.

Anon 1970-5: "Koncert u atriju Franjevačkog samostana", 16.6. str. 4.

Anon 1970-6: *Najava – Kazalište Pula*, 11.6. str. 15.

Anon 1970-7: "Koncert", 28.4. str. 4.

Anon 1970-8: "'Ero" u Areni", 18.8. str. 13.

Anon 1970-9: "KUD „M. B. Rašan“ nastavlja radom", 27.8. str. 4.

Anon 1970-10: "Članovi „Lina Marijanija“ u Monfalconu", 8.4. str. 4.

Anon 1970-11: "700 članova OKUD „Istre“", 24.2. str. 4.

Anon 1970-12: "Novi odbor Susreta harmonikaša", 15.10. str. 4.

Anon 1970-13: "Harmonikaši „Istre“ u Italiji", 14.4. str. 4.

Anon 1970-14: "Još jedna nagrada za harmonikaše", 21.4. str. 4.

Anon 1970-15: Najave - koncerti, 7.4. str. 15.

Anon 1970-16: "Pulski harmonikaši u Rijeci", 10.4. str. 4.

Anon 1970-17: "Muzičko veče OKUD „Istra“", 5.3. str. 4.

Anon 1970-18: "Nastup folklorne sekcije OKUD „Istra“", 3.6. str. 4.

Anon 1970-19: "Seminar za nastavnike harmonike", 2.7. str. 4.

Anon 1970-20: "Kulturno-umjetnički programi u naseljima", 10.4. str. 4.

Anon 1970-21: "Milottijevih ploča više nema", 9.7. str. 4.

Anon 1970-22: "Priznanje za prof. Milottija", 1.9. str. 4.

- Anon 1970-23: "Gostuje ansambl Doma JNA iz Beograda", 2.9. str. 4.
- Anon 1970-24: "Istarska gitarijada", 1.10. str. 4.
- Anon 1970-25: ""Nelidi" postali „Anelidi"", 12.10. str. 4.
- Anon 1970-26: "Vatreno krštenje VIS-a „Ab ovo II"", 2.3. str. 4.
- Anon 1970-27: "Muzički automati – tvornice buke", 14.8. str. 4.
- Anon 1970-28: "Natjecanje malih pjevača", 23.4. str. 4.
- Anon 1970-29: „Polufinale za „Festival djetinjstva"", 12.5. str. 4.
- Anon 1970-30: "Tradicionalni dječji maskenbal", 4.2. str. 4.
- Anon 1970-31: "Prof. Zlatić o impresionizmu", 15.4. str. 4.
- Anon 1970-32: "Zlatić o Ronjgovu", 6.4. str. 4.
- Antoniazzo, D. 1967: "Pula bez „Melodija Kvarnera", 30.6. str. 5.
- A. U. 1970-1: "Otvara se Osnovna muzička škola", 4.12. str. 4.
- A. U. 1970-2: "Muzičko zabavište i dječja limena glazba", 15.9. str. 4.
- Barić, F. 1965-1: "Povodom imenovanja za direktora Muzičke škole u Puli: Kompozitor i dirigent Slavko Zlatić", 1.10. str. 5.
- Barić, F. 1965-2: "Učenici Muzičke škole koncertiraju", 2.7. str. 5.
- Barić, F. 1965-3: "Sretna Pavičić iz Zagreba gostovala u Puli: Veče klavirskih kompozicija", 26.2. str. 5.
- Barić, F. 1965-4: "Uspjeli prvi „Susret petkom"", 12.2. str. 5.
- Barić, F. 1965-5: "Klavirski koncert J. Kozara", 23.4. str. 5.
- Barić, F. 1965-6: "Mlada braća – veliki umjetnici", 22.3. str. 5.
- Barić, F. 1965-7: "Koncert pijanista V. Krpana u Puli", 15.10. str. 5.

Barić, F. 1965-8: "Muzika romantike i XX vijeka", 26.3. str. 5.

Barić, F. 1965-9: "Susret s Dubravkom Stopić", 9.4. str. 5.

Barić, F. 1965-10: "Vokalni koncert Thomasa Careya", 13.8. str. 5.

Barić, F. 1965-11: "Koncert madrigalista iz SAD u Puli", 20.8. str. 5.

Barić, F. 1965-12: "Uz gostovanje mješovitog zbora Lenjingradskog univerziteta", 9.7. str. 5.

Barić, F. 1965-13: "Praški „Dvoržakov kvartet“ u Puli", 23.7. str. 5.

Barić, F. 1965-14: "Schumanovo veče", 10.12. str. 6.

Barić, F. 1965-15: "Zar samo za Muzičku omladinu?", 29.10. str. 5.

Barić, F. 1965-16: "Uz klavirski koncert Višnje Mažuran: Proširena djelatnost Muzičke škole", 12.11. str. 5.

Barić, F. 1965-17: "Uspjeli nastup Albina Grbina", 28.11. str. 5.

Barić, F. 1965-18: "Koncert pred (skoro) praznom dvoranom", 28.1. str. 5.

Barić, F. 1965-19: „Inicijativa vrijedna pohvale“, 14.1. str. 5.

Barić, F. 1965-20: "Kantata patnje, borbe i pobjede", 14.5. str. 5.

Barić, F. 1965-21: "Još o nekulturnim ispadima na takmičenju „električara“", 19.11. str. 5. i 7.

Barić, F. 1966-1: "Desetgodišnjica rada Muzičke škole u Puli", 15.4. str. 5.

Barić, F. 1966-2: "Muzički odgoj u osnovnoj školi", 8.4. str. 5.

Barić, F. 1966-3: "Ranko Filjak izveo dobar program", 18.2. str. 5.

Barić, F. 1966-4: "Tri koncerta Dubravke Stopić", 18.3. str. 5.

Barić, F. 1966-5: „Vrhunski umjetnički domet“, 11.3. str. 5.

- BM 1966: "Vojni muzičari iz Pule nastupili u Pazinu", 28.10. str. 5.
- BM 1967: "Za sve veću afirmaciju harmonike", 26.5. str. 5.
- B. M. 1967: "Koncert zbora „Matko Brajša-Rašan“ u Fažani", 26.5. str. 5.
- B. M. 1968-1: "Muziciranje dostojno jubileja", 22.3. str. 5.
- BM 1968-2: "Muzičke akcije svudgdje gdje postoje uvjeti", 15.3. str. 5.
- B. M. 1968-3: "Formiran Simfonijski orkestar", 20.12. str. 5.
- B. M. 1969-1: "Formiran omladinski pjevački zbor", 14.2. str. 6.
- B. M. 1969-2: "Turneja bratstva i jedinstva", 26.9. str. 4.
- BM 1969-3: Kulturna kronika – Pula, 9.5. str. 6.
- Crnobori, A. 1970: "Svjetla i sjene lajpciške Opere", 5.1. str. 8.
- Čabaravdić, A. 1965: "Što činimo za odgoj mlade generacije", 19.11. str. 5.
- Čabaravdić, A. 1966: "Ubuduće: otvorenije o svojim problemima i zapažanjima", 11.11. str. 5.
- D. A. 1968: "Četvero u finalu", 24.5. str. 6.
- D. Art. 1965: "Uspjeh Nela Milotija na natječaju „Melodije Kvarnera 65“, 28.5. str. 5.
- D. K. 1967: "Bogat i raznovrstan program", 12.5. str. 5.
- D. M. F. 1970: "Zajednički koncert", 13.4. str. 4.
- F. B. 1965-1: „Takmičenje za najbolji vokalno-instrumentalni sastav Istre“, 5.11. str. 5.
- F. B. 1965-2: "Nebriga o vrijednim muzičkim instrumentima", 21.5. str. 5.
- F. B. 1966: "Muzički pozdrav proljeću", 25.3. str. 5.
- Fike, Š. 1970-1: "Dva spektakla u Areni", 17.8. str. 9.

Fike, Š. 1970-2: "Dirigiram već dvadeset godina", 18.8. str. 13.

Grakalić, M. 1965: "Ljetne priredbe s autohtonim istarskim izrazom", 25.6. str. 5.

H. 1962: "Otvoren muzej narodne revolucije Istre", 1.1. str. 1.

I. R. 1962: "Pula je dobila ljetno kino", 13.7. str. 6

I. R. 1969-1: "Mnogo radosnih dočeka", 21.2. str. 6.

ir 1969-2: "Aplauz zaglušio dvoranu", 16.5. str. 6.

I. R. 1970-1: Kronika – Pula, 9.2. str. 5.

Jambrošić, R. 1966-1: "Koncert učenika i nastavnika Muzičke škole u Puli", 17.6. str. 5.

Jambrošić, R. 1966-2: "Uspio koncert učenika dubrovačke Muzičke škole", 23.12. str. 5.

Jambrošić, R. 1966-3: "Uspjeo večer ruskih romansi", 4.3. str. 4.

Jambrošić, R. 1966-4: "Gostovali interpretatori komorne muzike iz Ljubljane", 1.5. str. 6.

Jambrošić, R. 1966-5: "Uspio nastup „Koroškog akademskog okteta“, 15.7. str. 5.

Jambrošić, R. 1966-6: "Razočarali", 8.7. str. 5.

Jambrošić, R. 1966-7: "Najposjećeniji koncert u ovoj sezoni", 12.8. str. 6.

Jambrošić, R. 1966-8: "Dva koncerta u Puli zbora „La faluche“ iz Pariza", 29.7. str. 5.

Jambrošić, R. 1966-9: "Koncert Pavice Gvozdić", 11.11. str. 5.

Jambrošić, R. 1966-10: "Čarolija gitare Jovana Jovičića", 28.10. str. 5.

Jambrošić, R. 1966-11: "Violinski koncert Ratke Dimitrove", 16.12. str. 5.

Jambrošić, R. 1966-12: "Dobro odabran i izveden program", 10.6. str. 5.

Jambrošić, R. 1967-1: "Namještaj i na kredit", 20.1. str. 6.

Jambrošić, R. 1967-2: "Pred ispunjenom dvoranom", 24.2. str. 5.

Jambrošić, R. 1967-3: "Bogat program i dobro muziciranje", 23.6. str. 6.

Jambrošić, R. 1967-4: "Prvi puni uspjeh ovogodišnje koncertne sezone", 17.2. str. 5.

Jambrošić, R. 1967-5: "Zašto ne i za građanstvo?", 20.1. str. 6.

Jambrošić, R. 1967-6: "Ugodno iznenađenje u crvenom salonu", 3.3. str. 5.

Jambrošić, R. 1967-7: "Nedovoljno zapažen", 9.6. str. 5.

Jambrošić, R. 1967-8: "Čuveni Sovjetski ansambl „Mojsejev“ gostuje u Puli", 4.8. str. 6.

Jambrošić, R. 1967-9: "Prvorazredna umjetnička atrakcija", 18.8. str. 5.

Jambrošić, R. 1967-10: "Vrhunski umjetnički doživljaj", 21.7. str. 5.

Jambrošić, R. 1967-11: "Opet slab posjet", 7.7. str. 6.

Jambrošić, R. 1967-12: "Izvanredni muzički doživljaj", 14.7. str. 5.

Jambrošić, R. 1967-13: "Još jedan kvalitetan koncert", 25.8. str. 5.

Jambrošić, R. 1967-14: "Majstorsko muziciranje", 3.11. str. 5.

Jambrošić, R. 1967-15: "Tiha koncertna sezona ove zime u Puli", 15.12. str. 5.

Jambrošić, R. 1967-16: "Osnovat će se „Klub prijatelja muzike“, 7.4. str. 6.

Jambrošić, R. 1968-1: "Koncert vrijedan pažnje", 28.6. str. 6.

Jambrošić, R. 1968-2: "Koncert na kiši", 23.8. str. 6.

Jambrošić, R. 1968-3: "Na posuđenoj violini", 16.8. str. 6.

Jambrošić, R. 1968-4: "Veliki muzički doživljaj", 26.7. str. 6.

Jambrošić, R. 1968-5: "Nakon duge pauze", 14.6. str. 6.

Jambrošić, R. 1969-1: "Neočekivano veliki interes publike", 23.5. str. 6.

Jambrošić, R. 1969-2: "Poezija i muzika", 25.11. str. 8.

Jambrošić, R. 1969-3: "Mozart se ipak nije „snašao“ u Areni“, 22.8. str. 6.

Jambrošić, R. 1969-4: "Korektno, dinamički, uvjerljivo“, 6.6. str. 6.

Jambrošić, R. 1970-1: "Standardno muziciranje“, 11.3. str. 4.

Jambrošić, R. 1970-2: "Slovenski oktet otvorio sezonu“, 18.11. str. 4.

K. K. 1965: "OKUD „Istra“ nastupilo u Raši“, 12.3. str. 5.

Kirigin, I. 1969: "Istarski melos premalo koristimo“, 7.11. str. 6.

Krušić, D. 1967: "Kada će se otvoriti vrata Arheološkog muzeja u Puli?“, 9.6. str. 5.

Ladavac, P. 1968: "Maratonski program“, 7.6. str. 6.

Ladavac, P. 1969: "Otvoren modni salon“, 27. i 28.12. str. 4.

lap 1965-1: "Renomirani strani ansambli ovog ljeta na pozornici Arene“, 5.2. str. 5.

lap 1965-2: "Bogat i raznovrstan program“, 2.7. str. 5.

lap 1966: "RKUD „Lino Mariani“ u Vinkovcima“, 18.11. str. 5.

LJ. R. 1963: "Za šest mjeseci u Puli je osvareno 5.000 noćenja u kućnoj radinosti“, 19.7. str. 6.

LJ. R. 1966: "Nužnost: poboljšati sadržaj“, 3.6. str. 5.

M. B. 1970: "Nastavak muzičke tradicije“, 2.9. str. 4.

Mogorović, B. 1966: "Kad zataji samoupravljanje...“, 21.10. str. 5.

Njegovan, B. 1966-1: "Srdačan ispraćaj „starih“ mornara“, 11.3. str. 3.

Njegovan, B. 1966-2: "Pretprazničko raspoloženje“, 16.12. str. 5.

OC 1969: "Zbor „Lino Mariani“ ponovio uspjeh“, 12.9. str. 6.

Pogačar, A. 1965: "Povodom jedne recenzije“, 9.7. str. 5.

- Pogačar, A. 1966: "Ubuduće otvorenije o svim problemima i zapažanjima", 18.11.str. 5.
- R. J. 1967: "300 mladih Puljana u riječkoj Operi", 7.4. str. 5.
- R. J. 1969: "Ksenija Zečević među najboljima", 18.4. str. 6.
- R. J. 1970-1: "Zagrebački simfoničari gostovali u Puli", 27.3. str. 5.
- R. J. 1970-2: "Koncert u Talijanskom domu kulture", 3.5. str. 4.
- R. M. 1965: "Veliki interes za turističke kredite", 2.4. str. 6.
- R. M. 1966: "Ambicije ka vrhunskom muziciranju", 19.8. str. 6.
- Rudan, I. 1968: "Kantata „Grudo motovunska“ naše najveće muzičko djelo", 6.12. str. 6.
- Siljan, I. 1967: "Kmoprozitor Slavko Zlatić dirigira praizvedbom svoje kompozicije", 12.5. str. 5.
- Sinčić, M. 1970-1: "Puna je Pula" – prazna dvorana", 25.5. str. 4.
- Sinčić, M. 1970-2: "Jubilej Slavka Zlatića", 2.6. str. 4.
- Staničić, T. 1968: "Neumorne ruke", 1.1. str. 7.
- Staničić, T. 1969: "Tema: Kinematografi", 24.11. str. 4
- Svirčić, I. 1966-1: "Kakav način ocjenjivanja?", 4.2. str. 5.
- Svirčić, I. 1966-2: "Zašto su mladi nezadovoljni?", 31.12. str. 7.
- T. S. 1968: "Opet pehari za Milottija", 12.7. str. 6.
- ts 1969-1: "Masovno i kvalitetno", 14.3. str. 6.
- ts 1969-2: "U znaku Milottija", 4.7. str. 6.
- ts 1969-3: "Tri fronta napada", 29.8. str. 6.
- T. S. 1970: "Koncert u izložbenom salonu", 9.11. str. 4.

Ujčić, V. 1963: "Sofoklov „Edip“ pred Augustovim hramom", 16.8. str. 5.

Ujčić, V. 1969: "Quarteto Vocale Romano", 13. i 14.11. str. 13.

Urošević, A. 1970: "Violina kakve nema u svijetu!", 19.1. str. 7.

V. H. 1963: "Posvuda srdačan prijem", 8.11. str. 5.

MREŽNI IZVORI

Begić, V. (2023). "Kulturno-umjetničko društvo "Lino Mariani"". Istarska enciklopedija online. <https://www.istrapedia.hr/hr/natuknice/1548/kulturno-umjetnicko-drustvo-lino-mariani> (3.7.2023.)

Duraković, L. (2009). "Operne sezone u pulskoj Areni". Istarska enciklopedija online. <https://www.istrapedia.hr/hr/natuknice/447/operne-sezone-u-pulskoj-areni> (15.6.2023.)

Duraković, L. (2017). "Zlatic, Slavko". Istarska enciklopedija online. <https://www.istrapedia.hr/hr/natuknice/1513/zlatic-slavko> (4.7.2023.)

Duraković, L. (2023). "Glazbena škola Ivana Matetića Ronjgova Pula". Istarska enciklopedija online. <https://www.istrapedia.hr/en/natuknice/867/glazbena-skola-ivana-matetica-ronjgova-pula> (5.7.2023.)

Kino Valli. "Filmska povijest Pule". <https://www.kinovalli.net/o-kinu-valli/opsirnije/> (9.7.2023.)

Kurelec, T. (2013). "Kratka povijest". <https://pulafilmfestival.hr/kratka-povijest/> (7.6.2023.)

Ladavac, P. (1964). "Nakon starta – šire perspektive". Glas mladih, 29.4.1964., str. 6, <http://library.foi.hr/lib/knjiga.php?B=1&item=N00118&H=pula&E=&lok=&zbi=&upit=&god=1964> (14.6.2023.)

Lužina J. i Matijašić R. (2015). "Istarsko narodno kazalište". Istarska enciklopedija online. <https://www.istrapedia.hr/en/natuknice/1259/istarsko-narodno-kazaliste> (8.6.2023)

Mandić, D. (2015). "Povijesni i pomorski muzej Istre". Istarska enciklopedija online. <https://www.istrapedia.hr/hr/natuknice/773/povijesni-i-pomorski-muzej-istre-museo-storico-e-n> (8.6.2023.)

Prodan, G. (2018). "Kulturno umjetničko društvo "Matko Brajša Rašan"". Istarska enciklopedija online. <https://www.istrapedia.hr/hr/natuknice/1546/kulturno-umjetnicko-drustvo-matko-brajsa-rasan> (3.7.2023.)

Prodan, G. (2018). "Milotti, Nello". Istarska enciklopedija online. <https://www.istrapedia.hr/hr/natuknice/1532/milotti-nello> (4.7.2023.)

U. (2021). "Jambrošić, Radoslav". Istarska enciklopedija online. <https://www.istrapedia.hr/en/natuknice/1847/jambrosic-radoslav> (9.7.2023.)

7. SAŽETAK

Rad predstavlja presjek glazbene svakodnevice Pule u drugoj polovini šezdesetih, na temelju dnevnih novina koje su tada izlazile. Vidljivo je da je Pula imala bogatiji glazbeni život početkom, a slabiji krajem šezdesetih. Organizirali su se koncerti različitih stilova, razna gostovanja stranih renomiranih umjetnika, festivali, smotre, natjecanja, i dr. „Susreti petkom“, koncerti klasične glazbe organizirani od strane Muzičke omladine OKUD-a „Istra“, značajno su obogatili glazbeni život grada i pružili kvalitetne koncerte mlađim generacijama. Održavali su se i festivali zabavne glazbe, od kojih je najpopularniji bio „Festival melodija Istre i Kvarnera“. Djeluju i razni rock sastavi, a disko – klubovi postaju žarišta popularne glazbe. Djelovala su kulturno-umjetnička društva „Matko Brajša Rašan“, „Lino Mariani“, „Istra“ i folklorno društvo „Mate Balota“. Pula je imala i nekoliko orkestara. Bili su to Puhački orkestar pri Gradskoj glazbi, simfonijski orkestar te orkestar Jugoslavenske narodne armije. Ustanove za glazbeno obrazovanje bile su osnovna i srednja Muzička škola „Ivan Matetić Ronjgov“ te osnovna škola OKUD-a „Istra“.

Ključne riječi: Pula, glazbena svakodnevica, kulturno-umjetnička društva, glazbeno obrazovanje

SUMMARY

The paper presents a cross-section of everyday musical life in Pula in the second half of the sixties, based on the daily newspapers published at that time. It is obvious that Pula had a richer musical life at the beginning, and a weaker one at the end of the sixties. Concerts of different styles of music, various guest appearances by renowned foreign artists, festivals, fairs, competitions, etc. were organized. provided quality concerts to younger generations. Popular music festivals were also held, the most

popular of which was the "Festival of Melodies of Istria and Kvarner". There are also various rock bands, and disco clubs are becoming hot spots for popular music. Cultural and artistic societies "Matko Brajša Rašan", "Lino Mariani", "Istra" and folklore society "Mate Balota" were active. Pula also had several orchestras. They were the Wind Orchestra of the City Music, the Symphony Orchestra and the Orchestra of the Yugoslav People's Army. The institutions for music education were the primary and secondary Music School "Ivan Matetić Ronjgov" and the primary school of OKUD "Istra".

Keywords: Pula, musical everyday life, cultural and artistic societies, musical education